

ALUMINIJ

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TOVARNE GLINICE
IN ALUMINIJA „BORIS KIDRIČ“ KIDRIČEVO

ŠTEV. 11

NOVEMBER 1974

LETNIK XII.

ODGOVORNI UREDNIK BRALCEM ALUMINIJA

SODOBNO KOMUNICIRANJE

Komunikacije so bistven del delovnega procesa, samoupravnih odnosov, predvsem pa samoupravnega odločanja.

Obveščanje v tovarni je še posebej v sedanjem času postala zelo odgovorna in težka naloga za vse tiste, katerim je obveščanje neposredno oz.

dodatno delo, in tudi za tiste, katerim je obveščanje samoupravna dolžnost.

V tovarni se nenehno kaj dogaja, področij, o katerih naj bi bili delavci obveščeni, je toliko, da človek z vsemi temami domala ne more biti seznanjen. Ob tem postaja o-

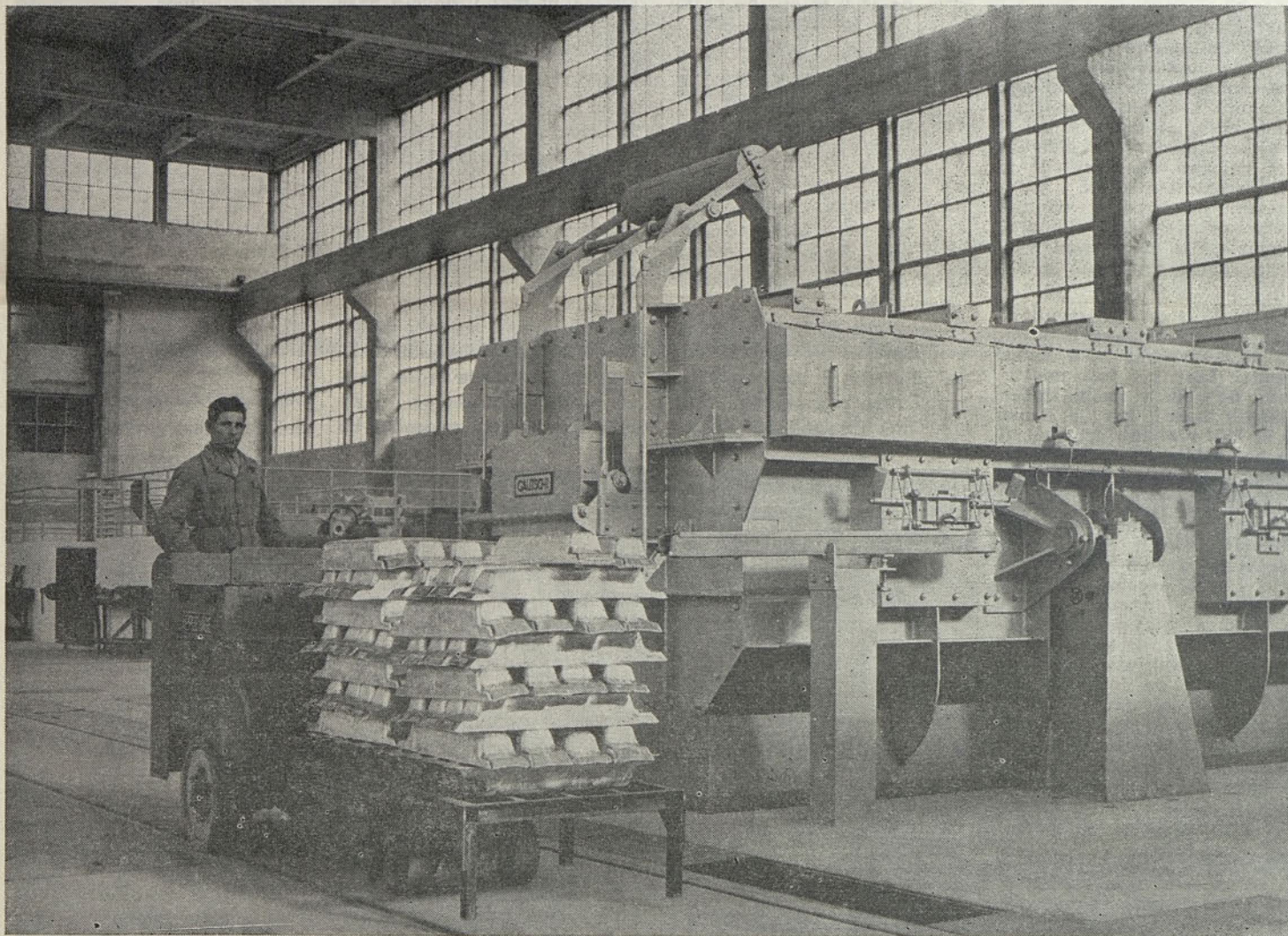
čitno, da je sredstev obveščanja v tovarni premalo, saj je skoraj edini način obveščanja naš časopis »Aluminij«, ki pa ne more narediti tistega, da bi ljudje lahko rekli — popolnoma smo o vsem obveščeni!

Uredništvo se trudi, da bi posredovalo kar se dá največ

informacij, vendar jih brez njihovega dotoka ni možno posredovati.

Ugotavljamo, da je problem tudi v tem, ker se delavci premalo zavedajo, da poleg pravic, ki jim jih daje samoupravljanje, obstajajo tudi

(Nadaljevanje na 2. strani)

Prvi aluminij

OB 20-LETNEM JUBILEJU NAŠE TOVARNE IN PRAZNIKU NAŠE DELOVNE SKUPNOSTI TER
ZA 29. NOVEMBER — PRAZNIK REPUBLIKE

čestitamo

vsem članom kolektivov TOZD in DS Skupnih služb

**SAMOUPRAVNI ORGANI V OZD IN TOZD - VODSTVA
DRUŽBENOPOLITIČNIH ORGANIZACIJ - VODSTVO
PODJETJA - UREDNIŠKI ODBOR „ALUMINIJA“**

PROSLAVE

OB TOVARNIŠKEM
PRAZNIKU —
21. NOVEMBRU

Letos praznujemo dvajsetletnico proizvodnje v naši tovarni. Ta dogodek bomo proslavili s programom prireditev, ki so se pričele z Aluminijado in se nadaljevale s športnimi tekmovanji in se zaključujejo s svečano proslavo na sam praznik — 21. novembra.

Natančnejši program proslave je tak-le:

20. november

ob 11. uri: svečana seja delavskega sveta,
ob 12. uri: otvoritev razstave umetniške fotografije tovariša Stojana Kerblerja, dipl. ing., in akvarelov tovariša Julija Ošlovnika — v upravnem poslopju,
ob 18. uri: na predvečer praznika bo kulturna prireditev, katero bodo izvedli ljubljanski gledališki umetniki: Nada Vidmarjeva, Ladko Korošec, Boris Kralj, Marjan Kralj, Frane Milčinski-Ježek, Silvo Mihečič, Rajko Koritnik, Zdenka Lukec-Čuden.

21. november

ob 9. uri: sprejem gostov
ob 10. uri: svečana proslava v hali strojne delavnice TOZD Vzdrževanje,
ob 19. uri: prosta zabava z godbo za člane kolektiva v restavraciji Kidričevo in na gradu v Ptuj.

V soboto, 23. novembra ob 19. uri bo v restavraciji Kidričevo prosta zabava.

Ob jubilejnim tovarniškim praznikom bo izšlo v obliki brošure tiškano gradivo, kjer bo v besedi in sliki prikazano delo in življenje v naši tovarni skozi 20 let, odkar je stekla proizvodnja.

Brošuro bo dobil vsak član kolektiva brezplačno. Gradivo je bilo skrbno zbrano in prirejeno tako, da bo ostalo zapisano to, kar bi sicer sčasoma šlo v pozabo, saj je med nami vedno manj tovarišev, ki so sodelovali pri izgradnji in razvoju tovarne.

PREDSEDNIKI DS O SAMOUPRAVLJANJU

Samoupravljanje je dolžnost vsakega delavca, kot pravimo in kot je napisano v ustavi in vseh samoupravnih aktih. Ali je ta dolžnost prisotna tudi v naši delovni organizaciji, to smo poskušali zvedeti z malo anketo med predsedniki DS.

Ker vsi dobro vemo, da pri uresničevanju novih predpisov in novih oblik samoupravljanja ponavadi naletimo na določene težave, smo ob 20. obletnici TGA, zastavili o tem nekaj vprašanj predsednikom DS v naši delovni organizaciji. Na vprašanja, ki segajo v

glavnem na področje samoupravljanja, odnosov do samoupravljanja in njegovega uveljavljanja v kolektivu; na žalost, do zaključka redakcije nismo uspeli dobiti mnenj vseh predsednikov DS.

VPRAŠANJA:

1. Kakšna in v kolikšni meri je vloga samoupravljanja zaživel pri nas po sprejetju nove ustave?
2. Kaj želite ob 20. obletnici TGA sodelavcem?

VOJO VELIČKOVIČ, PREDSEDNIK DS TGA:

● V 15. členu Ustave SRS piše: »Delavec v združenem delu s sredstvi, ki so družbena lastnina, ima neodtujljivo pravico, da dela s temi sredstvi, da bi zadovoljeval svoje osebne in družbene potrebe; da svobodno in enakopravno z drugimi delavci v združenem delu odloča o svojem delu, o pogojih in rezultatih svojega dela.«

Ta in ostali členi ustave so bili tudi naše vodilo pri uresničevanju samoupravnih pravic in dolžnosti vsakega čla-

na organizacije združenega dela TGA. Naloge, ki so nam bile določene s sprejetjem ustave, niso bile majhne in ne nezahtevne. Izkušen in primerov iz preteklega obdobja samoupravljanja je sicer bilo dosti, vendar je bilo potrebno najti recept, da v novih pogojih samoupravljanja čimhitreje uresničimo »delavske amandaje« in vsakemu članu organizacije združenega dela omogočimo neposredno odločanje.

V skladu s tem smo organizirali tudi 3-dnevni seminar, na katerem smo poskušali nove samoupravljalce čimbližje seznaniti s splošno problematiko, ki bi jo naj reševali v svojem mandatnem obdobju kot delegati. Osnovni cilj je bil: seznaniti delegate z delegatskim sistemom, z ustvarjanjem in delitvijo dohodka, pravicami in dolžnostmi vsakega samoupravljalca.

Naloga, ki smo jo izvedli, ni bila niti malo lahka in sadi, vendar kaže pri tem upoštevati, da smo v naših ljudeh zasadili nekaj, kar je danes le še kal, v bližnji prihodnosti pa bo že dobra rodna njiva.

● Ob 20. obletnici obratovanja prve tovarne aluminije v Sloveniji bi vsem sodelavcem v TGA zaželel čimveč uspeha pri gospodarjenju in samoupravljanju, ki sta med seboj neločljivo povezana. Želim, da bi predvsem sami spoštovali svoje pravice in dolžnosti do dela, pravice, ki nam jih zagotavlja ustava, pa naši samoupravni sporazumi in akti; poskušajmo z več angažiranostjo reševati vse proizvodne naloge enako kot samoupravne in ENAKO VREDNOTIMO SVOJE PRAVICE IN DOLŽNOSTI, ki izhajajo iz združenega dela s sredstvi družbene lastnine.

Bodimo samoupravljalci v pravem pomenu te besede in se borimo za dobrobit celotne delovne organizacije, bolj kot za osebno zadovoljevanje včasih neupravičenih zahtev zaradi nekega lažnega prijateljstva in solidarnosti. Največji prijatelji in maksimalno solidarni bomo le takrat, ko bomo svoje obveznosti in dolžnosti do samoupravljanja in proizvodnje izvajali disciplinirano, s polno odgovornostjo in z zavestjo, da le skupaj z združenim delom predstavljamo pomemben člen v verigi družbenih uspehov naše domovine.

IVAN LAH — PREDSEDNIK DS TOZD TOVARNA GLINICE:

● Takoj po sprejetju nove ustave in nato z ustanovitvijo temeljnih organizacij združenega dela v naši delovni skupnosti smo si na moč prizadevali, da bi se samoupravljanje v naši temeljni organizaciji združenega dela, v Tovarni glinice, razvilo do vseh istih norm in pravic, ki izhajajo iz novih ustavnih sprememb in nove ustave.

V samoupravne organe je bilo vključenih veliko število novih članov, ki so tokrat prvič pričeli aktivno delovati v organih samoupravljanja. Povedati moram, da sicer v celoti nismo uspeli, čeprav nam nova ustava daje široke možnosti in pravice, seveda pa tudi dolžnosti, katere bi naj enakovredno izvajali. Zaželeno je, da bi po sprejetju nove ustave in vrste notranjih samoupravnih aktov naše samoupravno delo mnogo bolj zaživel in da bi povsem prišlo do izraza resnično samoupravljanje po neposrednih proizvajalcih. Vsekakor je samoupravljanje pri nas po novi ustavi kljub mnogim spodrslijajem doseglo precejšen napredek. Že samo dejstvo, da je v te organe vklju-

Predsednik DS TOZD Tovarna glinice — Ivan Lah

čenih iz dneva v dan vse več neposrednih proizvajalcev, nam daje velike in širše možnosti za dosledno izvajanje vseh zastavljenih nalog v naših samoupravnih aktih in v okviru nove ustave.

● Ob 20-letnici obratovanja naše tovarne želim vsem našim članom delovne skupnosti izreči iskrene čestitke — z željo, da bi tudi v bodoče naše

naloge, ki niso niti malo lahke, reševali z nadaljnjimi uspehi, saj smo v minulih 20. letih dokazali, da znamo delati in upravljati, če se za to tudi vsi potrudimo do maksimuma svojih moči in sposobnosti. Zatorej: iskrene čestitke ob jubileju in tudi moje želje za uspešno izvrševanje vseh nalog v bodoče.

ANTON KOSI, PREDSEDNIK DS TOZD TOVARNA ALUMINIJA:

Na osnovi določil nove ustave in izrečene volje delovnih ljudi v združenem delu Aluminij je ustanovljena Temeljna organizacija združenega dela Tovarna aluminija. S tem delovni ljudje uresničujejo medsebojne odnose, temelječe na neodtujljivi pravici do samoupravljanja in neposrednega odločanja o zadevah, ki so precizirane v sprejetem statutu TOZD Tovarna aluminija.

ki združuje svoje delo v temeljni organizaciji. Teh odgovornosti pa se še danes premalo zavedamo, v nekaterih primerih se je celo nočemo zavedati.

Z intenzivnim delom pri utrjevanju samoupravnih odnosov vseh delovnih ljudi, z nenehnim izpopolnjevanjem in izobraževanjem vsakega posameznika na tem področju bo

tako imenovanega mentorja, ki odgovarja za pravilno tolmačenje samoupravnih aktov in drugih notranjih predpisov, dolžan je voditi politiko pravih samoupravnih odnosov. S takšno obliko in načinom dela je narejen korak naprej; to je sprememba v samoupravnih odnosih, samoupravljanje je del delovnega procesa, katerega moramo nenehno razvijati in izpopolnjevati.

Z novo ustavo in samoupravnimi akti je v TOZD Tovarna aluminija dobilo samoupravljanje novo obliko, nadalnje prizadevanje pa bo usmerjeno k še večjemu uveljavljanju samoupravljanja.

● Ob 20. obletnici rednega obratovanja Tovarne želim vsem delavcem — proizvajalcem — obilo delovnih uspehov in sodelovanja!

Predsednik DS TOZD Tovarna aluminija — Anton Kosi

Na področju samoupravnih odnosov je mnogo storjenega, še več pa bo potrebno, samoupravljanje je proces humanizacije odnosov delavcev, ki združujejo svoje delo.

Ustava in Statut obvezujeta delavce v združenem delu, da odločajo o dohodku, ki ga ustvarjajo, ravno tako pa določata obveznosti in odgovornost slehernega delovnega človeka,

samoupravljanje resnično takšno, kot si ga želimo — kot smo si ga zapisali tudi v naših samoupravnih aktih.

S sprejetjem statuta TOZD Tovarna aluminija so ustanovljene delovne skupine kot najmanjše organizacijske oblike samoupravljanja in samoupravnih odnosov. Vsaka delovna skupina ima svojega predsednika, teh je 19, ima tudi

(Predsedniki DS — nadaljevanje na 7. strani)

SODOBNO KOMUNICIRANJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

DOLŽNOSTI. Te pa vsi skupaj premalo izpolnjujemo.

Izdajanje časopisa ni tako poceni zadeva. Namen časopisa pa je dosežen le tako, da ga tisti, kateremu je namenjen, tudi prebere, pa da v njem sporoča svoja mnenja, predloge in druge informacije. MANJKA NAM SAMOUPRAVLJAVSKE ZRELOSTI.

Prepričan sem, da je problem obveščanja lahko rešljiv, brž ko bodo vsi, posebno pa delegati in družbenopolitično delujoči sodelavci zavestno izvrševali svojo primarno nalogo, da o vsem informirajo takoj vse tiste delavce, katere so na sestankih zastopali in v njihovem imenu odločali. To je prvi glavni in najpomembnejši pogoj za obveščanje kolektiva. Če tak način obveščanja v kolektivu ne bo stekel, potem še tako izdelan sistem ostalega obveščanja v tovarni — za polno obveščanje (predvsem pravočasno) ne bo zadostoval.

Predlog, da bi uvedli nekaj informativni list za združeno podjetje, ki naj bi izhajal vsaj 2-krat tedensko, ne bo dosegel svojega namena, če ne bodo samoupravni organi, izvršilni organi, službe in družbenopolitične organizacije REDNO DOSTAVLJALE informacije novemu informativnemu centru, ki bi moral biti v ta namen organiziran.

»Haložani«

je naslov zbirke slik — fotografij, ki jih tokrat razstavlja naš znanj umetnik fotografije, tovariš Stojan Kerbler, dipl. ing., iz TOZD Aluminij.

Razstavo je umetnik pripravil v čast 20-letnice proizvodnje naše tovarne, saj je mnogo naših sodelavcev prav s tega področja.

Avtor je s posebnim, njemu lastnim uspehom prikazal ljudi — posameznike, ki jih je »lovil« s svojo kamero v njihovem

vsakdanjem okolju — od Stoperc, Žetal, Leskovca, Cirkulan in Zavrča. Zbirka »Haložani« je le še nadaljnji korak tovariša Kerblerja pri njegovem umetniškem delu, saj je v svetu že dolgo znan kot mojster umetniške fotografije, pri nas doma v ptujski občini pa mu sčasoma priznavamo mesto, ki mu gre. Tovarna ga je v njegovih prizadevanjih podprla s tem, da je prevzela pokroviteljstvo nad razstavo in omogočila izdajo kataloga te zbirke.

Stojan Kerbler: Gruškovec 74-1

Stojan Kerbler: Stoperce 73-7

NAŠI DVAJSET IN VEČLETNIKI

TOZD ALUMINIJ

Ferlež Anton, Krajnc Franc, Majcen Helena, Resnik Vida, Vreže Franc, Ciglar Miroslav, Frigl Anton, Ferk Konrad, Ivanuša Ivan, Kmetec Stanislav, Lah Franc, Leskovar Franc, Levanič Alojz, Lazar Rudolf, Mikec Jožef, Murko Vinko, Milošič Alojz, Petrovič Venčeslav, Rajh Franc, Solovjev Boris, Svenšek Alojz, Skaza Franc, Senjor Stanko, Šmigoc Janez, Vtič Jože, Žižek Franc, Bogme Stanko, Dogša Anton, Emeršič Franc, Filipič Franc, Jerič Franc, Kostanjevec Ivan, Korošec Franc, Kirbiš Edvard, Kmetec Alojz, Klajnšek Franc, Kolarič Ignac, Ostroško Ludvik, Petek Franc, Rodošek Franc, Turk Blaž, Vedlin Mirjan, Vitez Geza, Zver Vincenc, Hriberšek Franc, Kozel Alfonz, Rašl Franc, Ačimovič Dragoljub, Fridauer Janez, Kolarič Franc, Premužič Srečko, Jabložnik Maks, Kirbiš Anton, Mlinarič Rudolf, Potočnik Maks, Rožman Jožef, Terbuc Franjo, Toplak Jože, Hertiš Franc, Jerenko Janez, Kamenšek Anton, Kolednik Ferdinand, Krajnc Franc, Martinčič Ciril, Pulko Janez, Štumberger Franc, Žnidar Jožef.

TOZD GLINICA

Čulibrk Frida, Firbas Pepca, Kokol Anton, Metličar Janez, Anžel Anton, Draškovič Anton, Ekart Franc, Godec Stanislav, Gojkošek Janez, Gunžer Štefan, Hrenko Miroslav, Hamželič Stanko, Hertiš Janez, Hrenko Ivan, Intihar Franc, Ivančič Ivan, Janžekovič Slavko, Janžekovič Ernest, Jakab Franc, Juš Janez, Junger Franc, Kores Janez, Kuhar Jakob, Kovačec Vincenc, Koderc Ivan, Kokol Ivan, Klajnšek Lovro, Kramberger Ludvik, Kozelj Franc, Metličar Matevž, Mohorko Janez, Marušek Rudolf, Merkuš Franc, Mlakar Ludvik, Petek Franc, Pišek Stanko, Robič Jože, Repič Justin, Rozman Avgust, Repinc Anton, Skledar Štefan, Slatič Alojz, Skledar

(Nadaljevanje na 4. strani)

Martin, Šohar Jakob, Širovnik Jernej, Širec Jožef, Štumberger Franc, Tomanič Anton, Težak Oto, Turk Martin, Vedlin Otmar, Vrabl Anton, Vidovič Jože, Vaupotič Jože, Zafošnik Anton, Zemljič Stanislav, Žerak Anton, Žuran Mirko, Bra- tuša Franc, Braunštein Jože, Dončec Stefan, Furman Anton, Frčec Stefan, Gajšt Stanislav, Hertiš Anton, Hanžekovič Ste- fan, Hriberšek Dušan, Kova- čec Stanko, Kozel Franc, Kur- bus Jurij, Korže Ciril, Kolarič Peter, Meznarič Franc, Malek Ivan, Mohorko Rudolf, Mihe- lič Ivan, Petelinšek Franc, Plajnišek Jožef, Perger Ludvik, Pišek Feliks, Repec Jožef, Svenšek Maks, Smiljan Jakob, Sakelšek Franc, Sukič Lud- vik, Šterbal Franc, Verbančič Janez, Vajdič Feliks, Zelenjak Jože, Zajc Jožef, Zagoranski Martin, Žerak Anton, Žnidar Viktor, Burjan Ivan, Cafuta Ivan, Čančar Martin, Frank Jože, Horvat Franc, Jus Vik- tor, Kota Ivan, Kozoderc Franc, Kužner Ciril, Merc An- drej, Muzek Franc, Plajnišek Ana, Pšajd Janez, Pišek Janez, Šegula Alojz, Turk Martin, Turk Janez, Topolovec Anton, Visenjak Franc, Zorec Božena, Zupančič Jože, Zupančič Ste- fan, Emeršič Jožef, Hadler Ste- fan, Koren Franc, Kokol Franc, Mojzer Martin, Pulko Stani- slav.

TOZD VZDRŽEVANJE:

Belšak Rudi, Cafuta Janez, Erbus Janez, Ferenčič Edvard, Jerenko Alojz, Lah Ivan, Lam- pič Stane, Meglič Stanislav, Menoni Edi, Novak Franc, Zu- ran Janez, Kmelec Maks, Kranjc Ivan, Zadnik Angela, Bezjak Janez, Brglez Viktor, Čelan Rudi, Emeršič Rudi, Frčec Matija, Fuks Stefan, Ga- lun Jakob, Gotvajn Franc, Gotvajn Miran, Grahl Ivan, Gegič Peter, Goričan Stani- slav, Hertiš Stanko, Hlušička Rudi, Hazabent Viktor, Horvat Janez, Ivanuša Stanko, Jeza Mihael, Jagarinec Jožef, Kampl Ivan, Klajderič Franc, Kosi Franc, Klajderič Zvonko, Kokot Stanko, Kramberger Konrad, Kiseljok Lovro, Ko- pajnik Ivan, Kuret Jože, Klajn- šek Anton, Koren Franc, Kor- nik Alojz, Korpič Maks, Mo- horko Anton, Mesarič Ivan, Nadselberger Anton, Pišek Ivan, Poplatnik Ivan, Petro- vič Ivan, Panikvar Franc, Piž- moht Emil, Rapmre Anton, Skok Matevž, Slešič Anton, Spolenak Jakob, Spolenak Karl, Smrtič Mirko, Svenšek Franc, Sok Stanko, Štručl An- ton, Turk Franc, Vidovič Franc, Vnuč Ivan, Vindiš Franc, Vrtačnik Janez, Voča- nec Konrad, Zaspan Mirko, Zu- panič Viktor, Zadravec Franc, Zupančič Alojz, Zajc Franc, Zu- panič Franc, Zemljič Avgust, Žerak Martin, Adamič Mirko, Emeršič Miha, Fakin Jakob, Frigl Jožef, Juriševič Janez, Jevšovar Franc, Jurjaševič Pe- ter, Knez Vinko, Klep Viktor, Lubej Janez, Maroh Franc, Ostroško Jože, Pal Janko, Pa- vec Franc, Polajžar Ivan, Ra- taje Ivan, Rudolf Angela, Šprah Janez, Vrečar Ernest, Vehovar Franc, Žnidarič Ste- vo, Firbas Ivan, Fajt Ladislav, Jazbec Ciril, Pal Stanislav, Špe- honja Albin, Vtič Alojz, Čeh Franc, Kokot Jožef, Mojzer Mi- lan, Menoni Alojz, Spicer Jože, Valetan Franc, Korpar Franc, Vinter Stanko.

Gorup Boris, Kac Elfrida, Tonejc Stane, Anžel Ludvik, Acimović Matilda, Šurjan Lud- vik, Bednjički Mihael, Bogme Franc, Duh Franc, Godec Franc, Galun Franc, Gajser Jožef, Grabar Franc, Gradiš- nik Marija, Hliš Jože, Huzjan Stanislava, Jus Ivan, Kondrič Miroslov, Koletnik Franc, Kr- neža Fridolin, Kozoderc Ru- dolf, Kajzovar Vladimir, Ko- stanjevec Janez, Lončarič Franc, Medved Jože, Murko Marija, Prešiček Franc, Pav- linek Stijepan, Primožič Ange- la, Ranfl Albin, Sluga Ludvik, Sluga Anton, Špoljar Marija, Ščurič Antonija, Toplek An- drej, Tanšer Ivanka, Vrtič Franc, Zamuda Jožef, Zupanič Stanko, Brglez Anton, Čuček Tonka, Hmelina Štefka, Kola- rič Darinka, Mazera Ivan, Stupan Katarina, Andrašič A- lojz, Herman Ivan, Kovačič Stanislav, Kuret Savat, Klanč- nik Rozika, Kolarič Branko, Mesarič Stanislava, Operčkal Jože, Krampl Angela, Kolarič Valter, Elsner Pavla, Šebula Jožef, Toplek Marjana, Auer Franc, Erbus Stanislav, Gulin Kristina Jurič Franc, Kranjc Metka, Kiseljok Stefan, Lajh Janez, Muršec Kristina, Pra- protnik Stanko, Slameršek Franc, Šegula Stanislav, Težak Zora, Verbek Stefan, Horvat Alojz, Kranjec Angela.

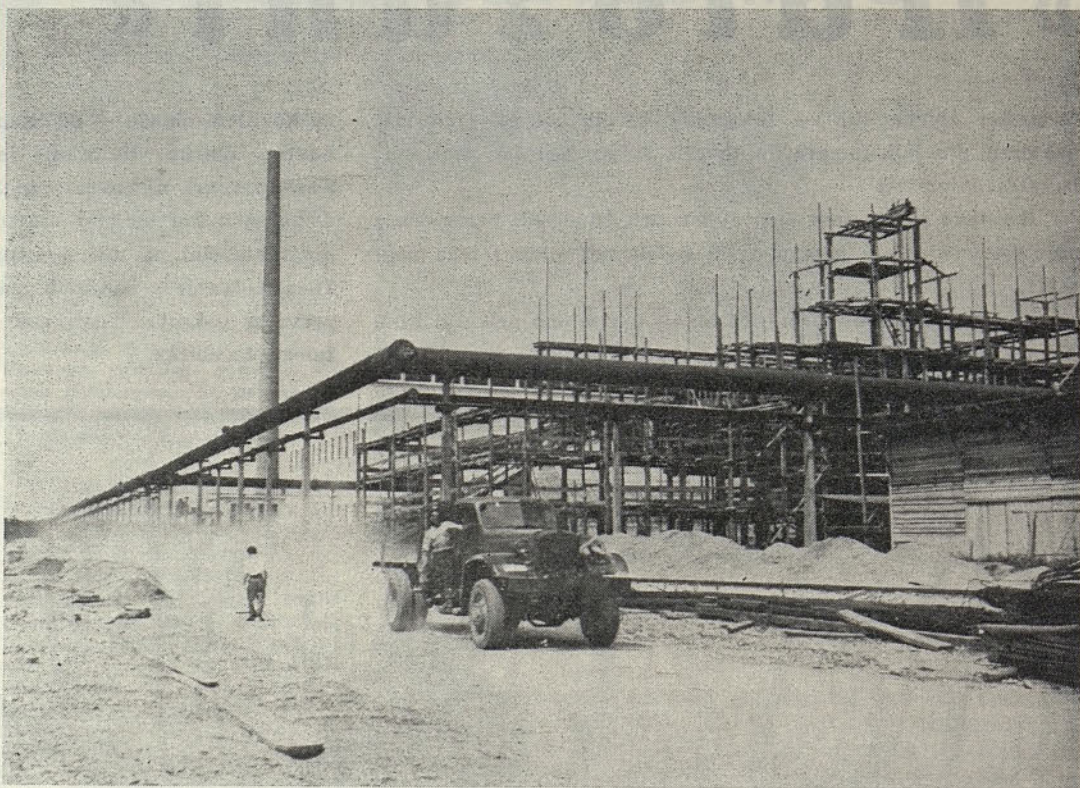
TOZD PROMET

Levanič Karel, Arnejčič Ru- dolf, Klinc Stanko, Mesarič Ludvik, Štumberger Janez, Turk Jože, Verlak Janez, Ber- ger Jožef, Ceci Franjo, Čuš Vinko, Frčec Jožef, Kurilič Anton, Nežmah Stefan, Verlek Vinko, Zupanc Jurij, Arnus Anton, Kozel Ivan, Krojsl Jo- sip, Mesarič Janez, Prepelič Marko, Štajner Franc, Prelog Viktor.

NEKAJ „OKROGLO“ OŠILJENIH

● Neke noči jeseni 1946, nekako ob 2. uri zjutraj, je nekdo potrkal na vrata mojega stanovanja na Gradu. Odprem vrata in zagledam našega ekonom- tov. Selena z dvema puškama. Se preden sem ga od- začudenja lahko kaj vprašala, mi je pomolil puško in rekel: »Grad bodo napadli!« in je odhitel. Tako sva vsak na eni strani hodnika čakala pri oknu na na- pad, katerega pa k sreči ni bilo.

● Nekako jeseni 1947, ko so se še vedno pojavljali glasovi o bandah, smo neke noči slišali streljanje v tovarni. Ker pa je hitro potihnilo, nismo ničesar sto- rili. Drugo jutro je prišel ves ponosen komandir straže k direktorju in je poročal: »Odbili smo sov- ražni napad na tovarno!« Komandir še ni dobro kon- čal s poročilom, ko zavzoni telefon in se oglasi Udba iz Ptuja — kaj vendar mislimo, da na njih streljamo. Končno smo zadevo pojasnili. Udbe je imela tisto noč hajko, a ni o tem obvestila tovarne. Stražarji so vi- deli sence onkraj ceste in ker se na poziv ni nihče oglašil, so začeli streljati. Na srečo so bili tovariši od Udbe toliko prisebni, da so se umaknili. Nihče ni bil ranjen, samo avtomobil od Udbe je dobil par lukenj.

Gradnja tovarne

TOBAK ZA NJUHANJE JE PRIPOMOGEL, DA JE TOVARNA GLINICE V LETU 1954 SE PRAVOČASNO ZAČELA S PROIZVODNJO

Rešila tisto, kar nista mogla nemška strokovnjaka

Gornji naslov je malo nena- vaden, vendar resničen. Vem, da bo marsikateri, ki bo pre- bral že gornji naslov, mislil, ta je pa res iz trte zvita. Ven- dar je med tem časom poteklo 20 let in s tem je zbledelo mnogo spominov, ostali so le tisti, ki so dali izraziti pečat preteklosti.

Navsezadnje pa tudi naša tovarna v notranjosti ne iz- gleda več taka, kakor smo jo prvotno instalirali in spustili v obratovanje.

Ko je leta 1954, nekje v me- secu juliju, bilo v tovarni gli- nice vse pripravljeno za po-

kusno obratovanje, so redno zakurili v kotlarni. Para, ki smo jo proizvajali, nam je dobrih 14 dni služila samo za izpihovanje cevovodov in raz- nih posod. Ker ljudje izven to- varne niso vedeli, kaj se v tovarni dogaja, so mislili, da se bliža sodni dan. Kmetje v okoliških vaseh so govorili: češ, če bo ta tovarna povzro- čala tak trušč, potem nam bo vsa živina pobegnila in ne bo- mo mogli tu živeti.

No, vendar je bilo sčasoma tega konec in zakurili smo še plinske generatorje, ki so nam dajali plin za naše rotacijske peči in tako smo začeli s pr- vim sušenjem boksita. Tu, na začetku, je razen nekaj zari- banih ležajev in delilcev bilo še vse kar v redu — do sepa- racije. Takrat smo imeli v se- paraciji montiran stolpni si- stem — to je postopek ing. Fulde, ki se razlikuje od da- našnjega autoklavnega (konti- nuiranega Bayerja) predvsem po tem, da smo takrat imeli namesto današnjih membran- skih črpalk le črpalke vhod- nega luga, oziroma, danes ime- novanega razklopnega luga.

Kakor danes vsi vemo v Gli- nici, da so nam membranske črpalke srce obratovanja Gli- nice in če so te v okvari, po- tem tudi vsi ostali ne proiz- vajojo, enako je bilo takrat s črpalkami za vhodni lug.

Večina črpalk je bilo kup- ljenih v Zahodni Nemčiji pri tvrdki »Amag«, tako tudi že omenjene. Vendar to ni nič za- nimivega in tudi verjetno nik- dar ne bi večji krog članov kolektiva vedel zanje, če bi z njimi ne prišlo do izrednih te- žav pri spuščanju v obratova- nje.

Ko so bili stolpi napolnjeni s posušenim boksitom, bi mo- rali skozi tega potiskati raz- klopni lug s tlakom 18 do 20

atmosfer. Tu bi še navedel, da nobeno napravo, ki je šla v redno obratovanje, kljub te- mu, da je bila prej preizkuš- na, nismo smeli zagnati brez prisotnosti dr. ing. Vogla in našega takratnega tehničnega direktorja ing. Grünfelda.

Tako smo neke noči morali zagnati to črpalco. Vendar je od vseh treh črpalk vsaka tek- la le po 10 do 15 minut in ta- koj je bila v notranjosti za- ribana do take mere, da se je ni dalo več zagnati. S tem je seveda bil tudi konec nadalj- njega poskusnega obratovanja za nedoločen čas.

Zjutraj, ko smo prišli re- montniki v službo, nas je pred vrati strojne delavnice čakal dr. ing. Vogel in najprej vpra- šal, če se razumemo kaj na te vrste črpalk, češ nastale so velike težave in proizvodnje ne bo, če ne bomo znali po- praviti teh črpalk. No, tisti, ki smo takrat že sedem in več let montirali to tovarno, smo ve- deli, da je lahko to za nas hud udarec. Zaradi tega smo se po svojem znanju in sposobnostih lotili izdelovanja nadomestnih delov, ki so v črpalkah dobe- sedno zgoreli. Vendar od ti- stega jutra, ko smo začeli iz- delovati dele, nismo več pre- nehali. V delavnici smo obe- dovali, večerjali in tudi kako urico podremali, na žalost pa od tega ni bilo nobene kori- sti. Brž, ko smo črpalco sesta- vili in jo montirali, pa dali v obratovanje, že je bila tudi uničena. Ker smo vse poizku- sili in nismo več našli nobene pametne rešitve, smo poklica- li tovarno, ki je črpalke do- bavila. Ta je takoj s prvo le- talsko zvezo poslala svojega glavnega inženirja in monter- ja. Oba sta bila tretji dan že tukaj, seveda brez rezervnih delov. Monter je po trditvah

PTUJSKI TEDNIK, 30. APRILA 1954:

Tovarna v Kidričevem pred pogonom

Rahlo so se pozibavali v pomladnem vetru visoki borovci v gozdu sredi Dravskega polja, ko sem se pred letošnjim prvim majem z okna upravnega poslopja. Tovarne glinice in aluminija v Kidričevem razgledoval po razsežnem območju.

Tovarna glinice in aluminija »Boris Kidrič« v Kidričevem je pojem, za katerega vsebino smo zbirali elemente ves čas po osvoboditvi skozi jek petletnega plana, gospodarsko blokado in sušna leta, skozi istočasno borbo za izgraditev dravskih in drugih hidrocentral, ob velikem prizadevanju za povečano pridobivanje premoga v Velenju in zemeljskega plina v Lendavi in končno ob organizaciji pridobivanja in dovažanja boksita — osnovne surovine, ki jo bo potrebovala nova tovarna v velikanskih količinah. Vendar je morala biti poleg tega posvečena vsa skrb sami gradnji tovarne. 500 metrov dolgi objekti, ogromni kotli, nepregledna skladišča, neštete peči, električni kabli, kanali in železniški tiri, ceste in druge naprave, vse to je vsebina pojma, pod katerim si predstavljamo to novo tovarno.

Slednjič je treba še reči, da nekaj besed: »Tovarna v Kidričevem pred pogonom« iz časniškega naslova ne pove vsega o delu in materialu, sredstvih in ovirah, času in težavah, kar je bilo odločilno pri graditvi tega in kar je odločilno tudi pri graditvi vsakega drugega industrijskega velikan.

Predvsem je tovarna delo rok naših delovnih ljudi, ki se ob letošnjem prvem maju še s posebnim ponosom ogledujejo nazaj na svoje opravljeno ogromno delo in šele v drugi vrsti na plod dela tujine, ki pa je moral biti krvavo plačan, kot se podobno krvavo plačuje vsaka oblika zaostalosti. Ogromne koli-

čine materiala: cementa, gramoz, peska, opeke, železa, lesa in drugega predstavljajo poleg tehnične opreme številke, za zbiranje katerih bi bilo potrebnega mnogo časa, prav tako pa za pregled nad sredstvi, ki so bila izdana, da je sedaj postavljen na Dravskem polju industrijski veleobrat, katerega pomen sega daleč preko meja naše ožje in širše domovine. In ta industrijski velikan prav te dni začneja z delom. Ob dnevu, ko sem obiskal tovarno, je prišlo na njeno območje 144 vagonov boksita in premoga, del naprav pa že od 10. aprila t. l. obratuje. Tekom meseca maja bodo začeli z delom še drugi oddelki. Tovarna bo ob začetni kapaciteti 15.000 ton aluminija porabila v enem letu najmanj 100.000 ton boksita, 85.000 ton rjavega premoga, 75.000 ton lignita, 6000 ton anodne mase, 11.500 ton sode, 1900 ton kriolita ter 3600 ton drugega materiala.

V zvezi s tem ne moremo mimo najvažnejšega vprašanja, to je električne energije, ki je bo

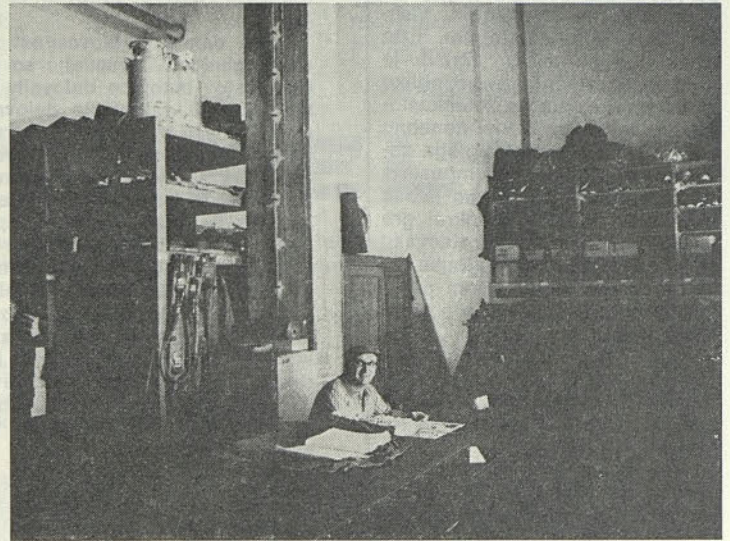
nova tovarna porabila na leto več, kakor je bila celotna predvojna potrošnja v Sloveniji. Dovažanju električnega toka bo služil tudi drugi vzporedni daljnovod visoke napetosti, ki ga prav v teh dneh montirajo. Kot je že znano, bo potrebno za vsako tono aluminija 22.000 kWh električne energije, ki pa bo morala biti brez prestanka na razpolago, sicer bi prišlo do katastrofe: rotacijske peči bi obstale, v njih nahajajoči se material bi se strdil in peči bi odigrale svojo vlogo.

TOVARNA IN ČLOVEK

Ko bo tovarna obratovala v svojem polnem obsegu začetne kapacitete, bo potrebnih za obratovanje v treh izmenah okrog 1600 ljudi. Večji del zaposlenih je treba za svoje delo temeljito pripraviti, saj so prišli v glavnem iz malokmečkega okolja. Prevzgojiti jih v industrijske delavce, to ni ravno majhna naloga. Vendar bo tudi to vprašanje uspešno rešeno in to-

varna bo — to je smisel njegovega obstoja — lahko v polni meri služila človeku, od katere-

ga in za katerega je bila zgrajena. Težko pričakovani čas za to je končno tukaj! Bn.

Pomožno skladišče elektro delavnice

OB JUTRIŠNJI OTVORITVI TOVARNE GLINICE IN ALUMINIJA V KIDRIČEVEM

NAŠ ALUMINIJ

Široka, kot z ravnilom začrtana cesta te popelje od velikih upravnih poslopij ob vhodu do mogočnih železobetonskih objektov, nad katerimi kraljuje najvišji dimnik v Jugoslaviji. Človek se med njimi počuti kot pritlikavec v deželi velikanov. Tod po napotkih sodobne tehnike drobijo, sušijo, mešajo in kuhajo »rdečo zemljo« — boksit, dokler

se ne spremeni naprej v bledorumen prašek-glinico in končno v srebrnkastosivi aluminij.

Devetnajst milijard je vgrajenih na prostorni poseki sredi igličastih gozdov med Mariborom in Ptujem. Teh devetnajst milijard se je že začelo obrestovati, takrat ko je v livarni padel iz kalupa na tekoči trak prvi blok aluminija, vreden okrog 9.000 dinarjev. Kako se bodo obrestovale dalje, je odvisno od ljudi, ki so zrasli s to tovarno in ki z občutkom opravljene dolžnosti pričakujejo jutrišnjo svečano otvoritev svoje tovarne ter od drugih činiteljev — predvsem elektrike.

POGOVOR O ŠTEVILKAH

Ko sem povprašala v tovarni, kdaj je bilo najtežje, so mi dejali: »V času informbirojske blokade. Ravno kar je tovarna začela dobivati določnejše oblike, pričeli so prihajati prvi stroji, na Madžarskem smo že plačali devet milijonov dolarjev za stroje, ko smo naenkrat ostali praznih rok. Takrat je bilo zares hudo. Naša industrija ni zmogla tako ogromnih in zamotanih naprav, kot jih zahteva taka tovarna. In nismo bili v »planu«, pri devizah tudi nismo bili »v planu«, saj so devize za tovarno že bile porabljene. Preostalo nam je le še, da čakamo. Čakali smo takole do konca leta 1951, v 1952 pa smo dobili denar in izvršili ogromno del. Bili smo srečni, saj se nam je zdelo, da bo tovarna drugače z nami vred postala »stara«. Domača industrija nam je že marsikaj lahko izdelala in kuovali smo stroje in naprave vsepovsod, kjerkoli se je le dalo kaj dobiti: v Zahodni Nemčiji, Franciji, Avstriji, Norveški. Šele zdaj prav dolemamo, kako ogromen podvig je bil to. Še za državo z močno industrijo bi bilo težko, ne pa za nas, ki smo se z velikimi napori osvobajali podedovane zaostalosti. No, pa tovarna le stoji in razen Zenice je po našem mnenju največji industrijski objekt

v državi. In štirideset peči v elektrolizi tudi že dela. Enkrat aprila ali maja računamo, da jih bomo spustili v pogon 80, dalje pa bomo videli. Če bo stekel prvi agregat hidrocentrale v Vuhredu in termocentrala v Šoštanj, smo na konju. Potem bo obratovalo vseh 160 peči v elektrolizi. Pri polni zmogljivosti bomo dajali letno 45.000 ton glinice in 15.000 ton aluminija.«

»In bodoči načrti?«

»Večina objektov je opremljenih za dvojno zmogljivost: 90.000 ton glinice in 30.000 ton aluminija. Seveda, če bo dovolj električne energije.«

»Kako pa je kaj s prodajo aluminija?«

»Vsako jutro že čaka 'Impol' nanj.«

»Mislite na izvoz?«

»Kje neki. S sedanjo proizvodnjo še vseh domačih potreb ne moremo kriti. Škoda, da ga nimamo za izvoz. Prav sedaj je cena na svetovnem tržišču precej ugodna. V Švici so namreč štrajkali delavci v tovarni aluminija, pa so peči »zamrznile«. In v neki veliki tovarni aluminija v Ameriki se je tudi nekaj pokvarilo in ne dela. Izvažamo pa že glinico. Toda cena za glinico je razmeroma mnogo bolj neugodna kot za aluminij. Giblje se med 74 do 75 dolarjev za tono, medtem ko za aluminij dobimo poleg stroškov za predelavo še 90 dolarjev za tono. Zato bo treba misliti predvsem na čim večjo proizvodnjo aluminija. Razen elektrike imamo vse pogoje.«

Realisti so ljudje v Kidričevem. Nič ne precenjujejo dosežanih težav, še manj pa podcenjujejo bodoče. »Zdaj bo šele skrb.« pravijo. »Če tovarne nisi zgradil ta dan, si jo lahko gradiš še drugi in deseti in stoti. Pri proizvodnji je drugače. Zmeraj mora biti vse na mestu. Če bi le pol ure ne bilo elektrike, bi »zamrznile« peči v elektrolizi in niti

pomisliti ne upamo, koliko škode bi bilo. Potem so tu še premog, kavstična soda, anodna masa in kreolit. Za proizvodnjo 45.000 ton glinice in 15.000 ton aluminija, bomo porabili na leto okrog 120.000 ton boksita, 280.000 ton premoga, 7.600 ton kavstične sode, 9000 ton anodne mase in 1200 ton kreolita. Dnevno je treba pripeljati in izprazniti okrog 140 vagonov materiala.«

»Kaj pa elektrika?«

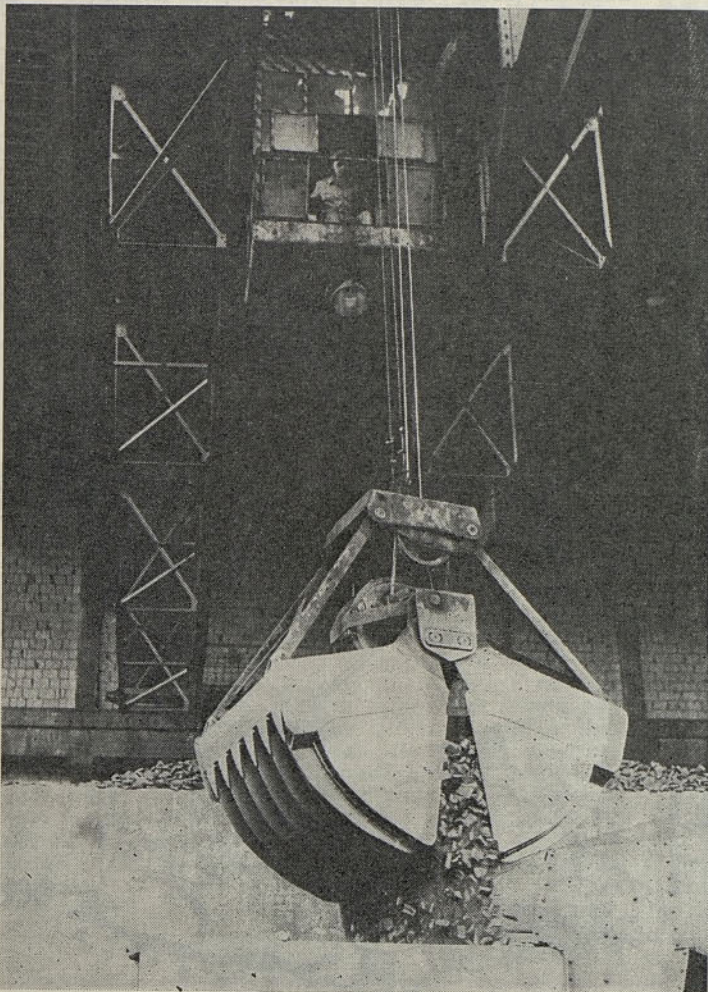
»Če bi obratovali s polno zmogljivostjo, bi porabili na leto okrog 350 milijonov kilovatnih ur. Saj je že zdaj porabimo dnevno po 250 do 300 tisoč kilovatnih ur. Električna je naš glavni delavec.«

Čas hiti in s tem zanimivim razgovorom je treba končati. Pa stopimo malo desno in levo v velike tovarniške dvorane in pogledimo, kako je tod tri dni pred svečano otvoritvijo.

BELI IN RDEČI BRATJE

Pravzaprav sta v Kidričevem dve tovarni. Ena na levi, druga na desni strani tovarniške »magistrale«. Vsaka zase bi lahko delala popolnoma samostojno. Veže ju le cevovod, po katerem spravljajo glinico v elektrolizo. Razlikujeta se celo po barvi. Delavci v eni in drugi so iznašli celo svoje nazive. Tistim, ki delajo na levi strani pri proizvodnji glinice, pravijo »rdeči bratje«, tistim, ki delajo na desni, pa »beli bratje«. Niso se zmotili. Preden se »rdeča zemlja« — boksit spremeni v bledorumen prašek, obarva ljudi in stroje z značilno rjastordečo barvo. Največ je seveda te barve v ogromnem skladišču, ki lahko sprejme naenkrat nekaj sto vagonov boksita. Polni so je tudi mlini in sto metrov dolge rotacijske

(Nadaljevanje na 4b strani)

Nakladanje anodne mase

(Nadaljevanje s 4a strani)

Naš aluminij

peči za sušenje boksita. Potem pa rdeča barva kmalu izginja in v orjaških dekompoznerjih, visokih kot štirinadstropne hiše (vsak drži po milijon litrov), je ruda že spremenila svojo obliko in barvo. Postala je zelenkasto-rumena tekočina, ki kipi nenehno v zrak in se preko okroglega nastavka v sredini dekompoznerja zliva spet na dno. Tu se izloča aluminijev hidrat. Še enkrat gre nekdanji boksit skozi rotacijske peči, samo tokrat so krajše — le 40 metrov imajo, potem pa je pripravljen za pot na desno stran »magistrale«.

»SNEMITE URO!«

»Imate uro?« so me vprašali v pisarni. »Da. Zakaj?«

»Če želite v elektrolizo, jo pustite raje tukaj. Pri pečeh se ustvarja močno magnetno polje. Ura bi se vam pokvarila.«

Radovednost mi ni dala miru in preizkusila sem magnetno moč peči. Šop ključev mi je do besedno iztrgalo iz rok in prilepilo ob železo, da sem jih komaj iztrgala.

V več kot 450 metrov dolgi dvorani za elektrolizo je bilo pošteno mrzlo. Z drugega konca je prihajal rdečkast sij in dim. Dobro smo si pretegnili noge, preden smo prišli tja. Delavci se znajdejo. Material prevažajo z električnimi vozički, sami pa se vsedejo kar na bicikl in se popeljejo po opravkih.

Pravkar so jemali iz peči raztopljen aluminij. To seveda ni peč po naših udomačenih pojmihih. V štirioglato korito je postavljen ožji okvir, ki nosi velike anode, s spodnje strani pa so katode. Mednje nasujejo glinico, pomešano s kreolitom, ki znižuje njeno tališnost od 1800 na 900 stopinj Celzija. Ko peč enkrat prižgejo, proizvodnja teče neprenehoma dalje. Ob določnem času nasujejo v peč novo zmes glinice in kriolita in jemljejo iz nje raztopljen aluminij. Naprava je zelo preprosta. Končast lonec z odprtino na dnu. vtaknejo v raztopljeno maso, potem odprtino odmašijo in v lonec teče aluminij, ki ga delavci z zajemalkami vliivajo v velike talilne lonce in odvažajo v posebne peči v livarni. Tam ga avtomatsko vliivajo v kalupe in — vse se zdi prav preprosto, v resnici pa je to težak in zamotan proces, ki zahteva mnogo znanja in pazljivosti.

Od trenutka, ko poseben mehanizem strese iz železniškega vagona rdeči boksit, pa do takrat, ko dva delavca s kleščami pobereta blok aluminija s tekočega traku, je ves proizvodni proces popolnoma mehaniziran. Težaško delo opravljajo žerjavi, bagri, tekoči trakovi, sesalci, črpalke in cevovodi. Človek le nadzira njihovo delo. Zato je v prostranih tovarniških dvoranah le malo ljudi. Ponekod le po dva, trije ali štirje v eni izmeni.

Vozimo se mimo novega mesta, ki je zraslo v senci borovega gozda. Udobne stanovanjske hiše z velikimi balkoni, ob cesti zaradba z veliko dvorano. Da, tovarna v Kidričevem skrbi za svoje delavce. Prek ceste pa da senca visokega dimnika. Kako hitro mineva čas! Jutri bo za Kidričevo velik dan — in začetek nove borbe. Odslej se bo bila tod vsak dan in vsako minuto borba za srebrnosivi aluminij.

Večer, 20. novembra 1954

VELIKA SLOVESNOST OB ZAČETKU REDNEGA OBRATOVANJA TOVARNE GLINICE IN ALUMINIJA »BORIS KIDRIČ«

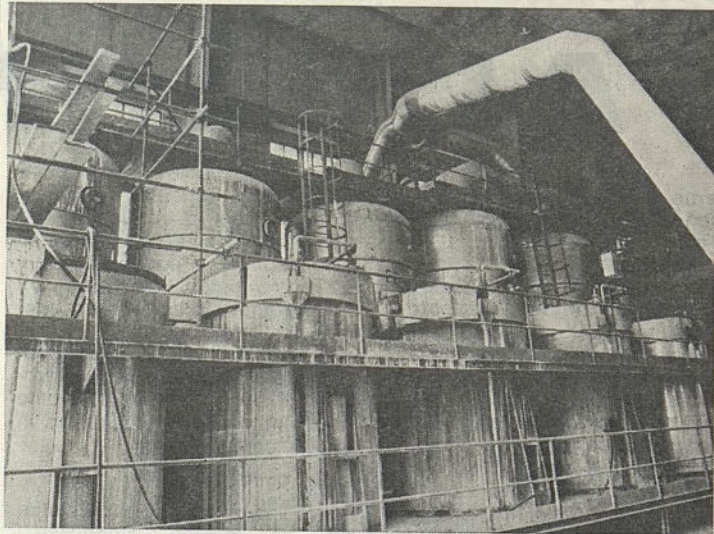
Kidričevo se uvršča med temeljne kamne jugoslovanske industrializacije

Kidričevo, 21. novembra.

Na današnje slovesnost ob začetku rednega obratovanja tovarne glinice in aluminija so prispele v Kidričevo poleg številnih gostov množice delovnih ljudi, ne le iz ptujskega okraja, marveč tudi delegacije delovnih kolektivov številnih podjetij, ki so prispevali svoj delež k zgraditvi in opremiti te največje tovarne, ki smo jo po osvoboditvi zgradili na področju Slovenije. Slovesnosti sta se udeležila v imenu Zveznega izvršnega sveta Franc Leskošek in Ivan Maček, nadalje predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije Djuro Salaj, podpredsednik Ljudske skupščine LRS Ferdo Kozak, podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS dr. Marijan Brecelj, predsednik Republiškega sveta Zveze sindikatov LRS Janko Rudolf, predsednik Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS Josip Rus, tovarišica Zdenka Kidrič, generalni sekretar Industrijske zbornice FLRJ Zvonko Morić, predstavniki inozemskih podjetij, ki so pomagala opremiti tovarno in drugi. Pod vodstvom predstavnikov podjetja so si gostje nad dve uri ogledovali posamezne objekte tovarne v obratovanju, nato pa se je začelo ob pol 12. uri pred vhodom v tovarno slovesno zborovanje.

Z balkona upravnega poslopja je zbrane goste, predstavnike ljudske oblasti, političnih in množičnih oblasti ter delegacije številnih bratskih kolektivov pozdravil predsednik upravnega odbora tovarne tov. Marijan Berlič.

veka socialistične Jugoslavije, ki je to blokado prebil in si zagotovil potrebno pomoč inozemskih podjetij in strokovnjakov. Kakor v vseh drugih gospodarskih podjetjih, so tudi v tej tovarni doživeli prve preizkušnje delavski

Vparilnica

Za njim je podal kratek historiat podjetja predsednik delavskega sveta tov. Stane Černe, nato pa je spregovoril podpredsednik izvršnega sveta LRS dr. Marijan Brecelj, ki je med drugim poudaril, da slavi danes delovni kolektiv tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« skupaj s predstavniki domačih in inozemskih podjetij, ki so sodelovala pri graditvi tovarne, velik in izredno, pomemben gospodarski uspeh.

Med temeljne kamne jugoslovanske industrializacije se uvršča nov objekt, ki po svoji obsežnosti in pomembnosti ni le proizvodni velikan za naša notranja merila, ampak predstavlja v tem delu Evrope tudi največje aluminijско podjetje. Leta trdega dela in mnogovrstnih težav so v glavnem premagana. Za našo državo, ki z velikimi žrtvami utrjuje potrebne materialne osnove svoje politične in ekonomske samostojnosti, so take delovne zmage posebno važne. Izvršitev zamisli, zgraditi to tovarno, ni bila lahka naloga za nas, ki smo se začeli z muko izvijati iz vseh mogočih objektivnih in subjektivnih težav. Graditev tovarne še posebej spominja na zloglasni napad Kominforma. Graditelji tovarne so britko občutili neposredne posledice gospodarske blokade. Vendar se je tudi tu pojavila nepremagljiva zavest in zagrizena volja delovnega člo-

neposrednim delom. Predvsem pa je bila želja posvetiti ta izraziti spomenik nove Jugoslavije trajnemu priznanju njegovega vodstvenega dela in brezprimerne požrtvovalnosti. Oddolžiti se njegovemu spominu, se pravi nemurno boriti se za idejo socialistične demokracije.

»Ko Izvršni svet Ljudske skupščine naše republike proglašča, da je tovarna danes oficijsko izročena svojemu imenu, izreka vsem, ki so k temu pripomogli, svojo globoko zahvalo, priznanje in čestitke. Posebej je treba izreči priznanje tov. Francu Leskošku-Luki za njegovo izredno skrb ter tov. Josipu Drakslerju, ki je takoj po vojni omogočil, da smo prišli do načrtov tovarne.« je poudaril tovariš Marijan Brecelj in izrekel zahvalo in priznanje še delovnemu kolektivu tovarne, njemu vodstvu, inženirjem, moštom in delavcem, nadalje inozemskima tehničnima svetovalcema dr. Gustavu Voglu in inž. Viljemu Popelliju ter delovnim kolektivom domačih in inozemskih podjetij, ki so sodelovala pri gradnji.

Ob dolgotrajnem pritrjevanju zbranih množic so z zborovanja poslali pozdravne brzojavke predsedniku republike Josipu Brozu Titu in predsedniku Zvez-

ne ljudske skupščine tov. Moši Pijadi. Po končani slovesnosti je tov. dr. Marijan Brecelj v sejni dvorani podjetja izročil odlikovanja 22 članom kolektiva. Z Redom dela II. stopnje sta bila odlikovana direktor tovarne St. Bizjak in glavni inž. Fr. Grünfeld.

Na slovesnem kosilu, ki je bilo prirejeno gostom v dvorani tovarniške restavracije, je izrekel gostom pozdrave direktor tovarne Stane Bizjak. Tovariš Franc Leskošek je ob tej priliki v svojem govoru poudaril pomen nove tovarne, ki so jo pomagali graditi številni kolektivi industrijskih podjetij iz vse države in zato prav ta tovarna zasluži ime tovarne bratstva in enotnosti. — Hkrati pa je to podjetje glede na pomoč inozemskih podjetij in strokovnjakov tudi dokaz mednarodnega sodelovanja in mednarodne solidarnosti strokovnjakov. Tudi predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije Djuro Salaj je izrekel željo, da bi to tovarno čimprej dogradili do popolne predvidene zmogljivosti. Tovarišu Francu Leskošku, Djuru Salaju in tovarišici Kidričevi je nato direktor Stane Bizjak izročil umetniško izdelane spominske plakete iz aluminija.

Ljudska pravica, 22. novembra 1954

Dopolnilo k sestavku Naši desetletniki (stran 6)

Desetletni jubilej v našem podjetju imajo še tovariši:

TOZD ALUMINIJ

Segula Franc, Pušaver Andrej, Planinc Leopold, Urlep Štefan, Hrženjak Jožef, Strelec Jakob, Mlinarič Franc, Požgan Ladislav.

TOZD GLINICA

Nahberger Franc, No-

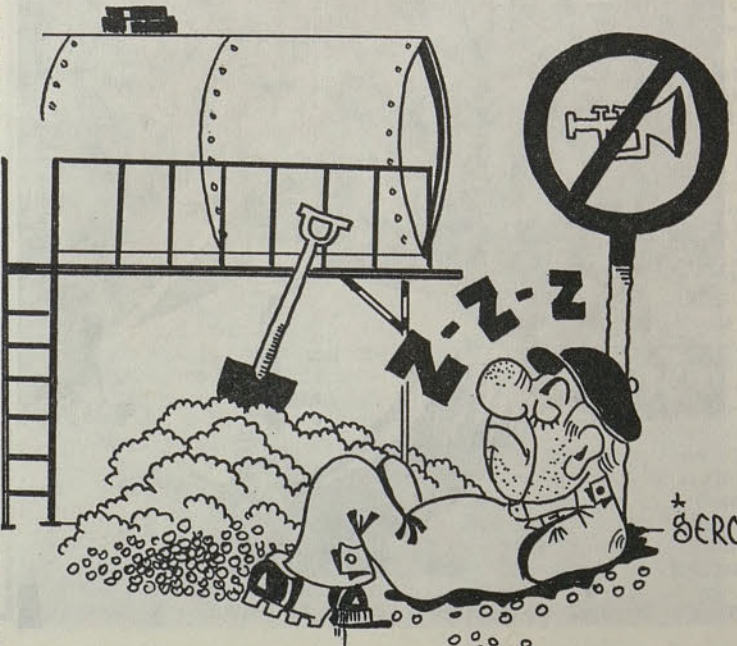
vak Jožef, Šeruga Anton.

TOZD VZDRŽEVANJE

Lončarič Drago, Ivančič Ivan, Černenšek Adolf.

TOZD PROMET

Korpar Martin, Šmigoc Anton, Intihar Janez.

Tovarna nosi ime Borisa Kidriča, saj je njen nastanek in razvoj tesno združen z njegovim

BREZ BESED

Nekaj „okroglo“ ošiljenih

● Ko smo udarniško podirali gozd za tovarno aluminija je tov. ekonom Selan, ko mu je postalo vroče, slekel lajbič. Da ne bi izgubil žepne ure, jo je lepo položil na železniško tračnico. Čez nekaj časa začujemo šum in krik: »Moja ura«. Pripeljala je lokomotiva in od ure ni ostalo ničesar.

● Nemci so pustili v taborišču, sedaj Kidričevo II, polno lesenih barak. Nekega dne je prišla neka vojna enota in je hotela demonstrirati barake, da bi jih odpeljala. Naša straža se jim je krepko postavila v bran in skoraj je prišlo do streljanja. Sele na intervencijo uprave tovarne smo zadevo razčistili in uredili.

● Bilo je leta 1947. Nekega dne pod večer zazvoni telefon v pisarni na Gradu. Straža iz tovarne je javila, da hoče neki Leskošek na vsak način v tovarno. Slučajno je bil pri telefonu tov. ing. Grünfeld, takrat tehnični direktor, ki se je takoj odpeljal v tovarno. Tam je našel stražarje, ki so s puškami branili vstop, in zelo hudega tov. Leskoška, takratnega ministra za industrijo LRS. Ko je tov. Grünfeld razložil, da imajo stražarji strogi nalog, da ne smejo pustiti v tovarno nikogar, ki ga ne poznajo, je tov. Leskošek nato pohvalil stražarje za vestno izpolnjevanje stražarskih dolžnosti.

● Tega večera smo sedeli s tov. Leskoškom v Gradu na pomenku. Pa vstopi v sobo ekonom tov. Selan (bil je skupaj s tov. Leskoškom v partizanih) in je na pladnju prinesel kozarčke in neko pijačo. Tov. Leskošek izpije kozarček in pol v šali pol v jezi reče: »Kaj za hudiča si mi prinesel, kaj me hočeš zagiftati?« Hitro smo še ostali poizkusili to pijačo. Bila je zelo vodena slivovka.

● Imeli smo zavarovalno četo. Sedež je bil v gradu. Vsak večer je bil pregled orožja, pred odhodom na stražarska mesta. Če tov. Selan, ki je bil ekonom in komandant straže, ni imel časa, je to delo opravila njegova žena. Postrojila je četo, pregledala orožje in s komando »na desno — naprej« je četa pojoč odkorakala v tovarno.

● Center vsega dogajanja je bil Grad. Tu je bil sedež tovarniške ekonomije. Nekako v letu 1948, bilo je v jeseni, je pritekel k moji ženi ekonom tov. Selan in ji dal dve salami in liter slivovke. Dejal je: »Udba je prišla po mene, ne smejo tega najti pri meni. Ko ga je začudeno vprašala, zakaj, je dejal: »Pridelal sem manj koruze, kakor sem dal v plan!« Ni mu verjela in je šla pogledat, kaj je. Kmalu se je izza Gradu prikazal avtomobil in v njem tov. Kardelj in tov. Stopar, tedanji direktor tovarne. Takoj je bilo jasno, zakaj je vse zastraženo. Moji ženi pa je ostala slivovka, za tiste čase hudo redka stvar.

● Drugi del epizode je kasneje pripovedoval tov. Stopar: »Peljemo se v tovarno. Malo naprej od vhodne 'kapije' sem opazil nekoga, ki je bil sključen v grmovju. Sam pri sebi sem si rekel: 'Spet ta Udba, pa sem jim zabičal, da se ne smejo očitno kazati! Ko sva prišla mimo, se ta oseba dvigne in opazil sem, da je to tov. Brzin, tedanji glavni računovodja, ki je tam nabiral jagode«.

● Bilo je nekako leta 1948, ko smo začeli z gradnjo stanovanjskega naselja. Od vodilnega kadra sem bil sam v tovarni. Pa se oglasi v tovarni nek tovariš iz Ptujja z zaupnim poročilom, da pride v tovarno tov. Tito in da moramo iz tovarne odstraniti vse delavce. Tako sva tov. ing. Majster, ki je bil vodja gradbenih del (Gradis), in jaz pričakala tov. Tita pri objektu »Rudni mlini«. To je bilo najino prvo srečanje s tov. Titom. Ko smo se pozdravili, je tov. Tito pogledal naokoli in vprašal: »Drugovi, a gdje su vam radnici?« Midva sva se spogledala in nisva vedela v prvem trenutku, kaj naj odgovoriva. V tem se pa tov. Tito obrne k svojemu pribočniku in mu zažuga: »Opet ti — čuvaj, da se isto ne dogodi u Mariboru u tvornici automobila!« Po ogledu tovarne smo krenili v naselje — na gradbišče. Tu so delavci obkolili tov. Tita in ga odpeljali na poslopja. Spremostvo je ostalo samo. Delavci so bili srečni, da so lahko pozdravili tov. Tita in se z njim pogovarjali. Nam pa se je odvalil kamen od srca, saj se je vse dobro končalo.

Stane Tonejc. dipl. ing.

Leskoškova ura in magnetno polje

— Začeli smo graditi našo tovarno z zanosom in neučakani. Ni bilo strokovnih delavcev — nismo imeli izkušenj. Vendar smo se lotili dela. Tako so nastale mnoge zabavne pa tudi resne zadeve, pa je mnogo žal tega prešlo že v pozabo:

— Pri pečenju anod je bilo seveda dosti izlivov tekoče anodne mase in posledica včasih dosti požarov, tako da je plamen segal do strehe elek-

trolize. Nekajkrat je tudi pošteno grmel in bliskalo zaradi kratkega stika. Delavci pri pečen so bežali iz elektrolize, pa ne samo skozi vrata, temveč so razbili najbližja okna in lezli skozi odprtine na prosto, čeprav ni bilo nevarnosti.

— Neki voznik elektrovozička si je hotel prižgati cigareto tako, da je vtaknil staro obrabljeno sirkovo metlo v žareči kriolit. Pri tem je nastala eksplozija in kriolit je brizg-

nil na vse strani in tudi nje-mu v obraz. K sreči so oči ostale nepoškodovane. Opekline po obrazu si je zdravil v bolnišnici. Od tedaj so previdno ravnali z mokrim orodjem.

— Delali smo na montaži Dinger kompresorjev. Imeli smo cevi za autogeno varjenje materiala, ki je povzročal samovžige. Tedaj še ni bilo patronov, ki bi preprečevali udar

(Nadaljevanje na 6. strani)

AKVARELI

Julija Ošlovnika je druga zbirka na razstavi v čast našega jubileja. Tudi tovariš Ošlovnik je že znan umetnik akvarelov in tonskih risb. Priredil je več samostojnih razstav in sodeloval pri vrsti skupinskih razstav doma in na tujem.

Našemu kolektivu se predstavlja v podjetju — prvč. Prav tako se bo po končani razstavi prvič predstavil širšemu krogu v Kidričevem, v avli osnovne šole — od 28. novembra do 4. decembra med 10. in 12. uro ter popoldne med 14. in 16. uro.

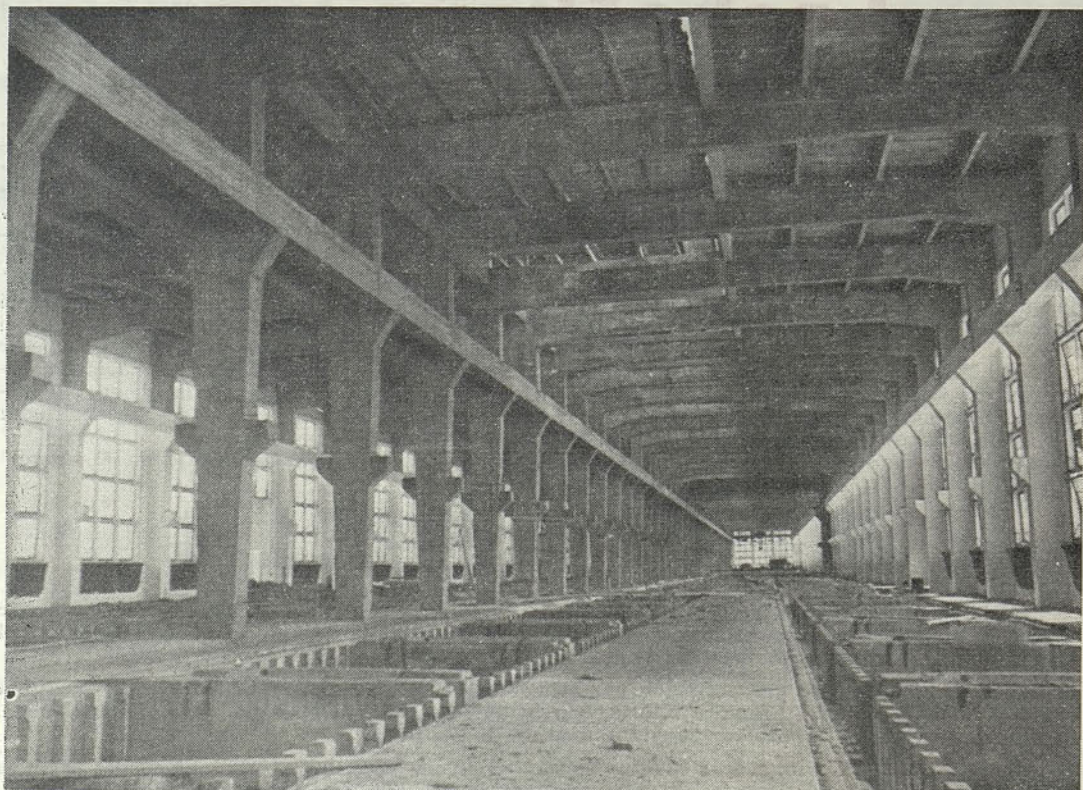
Tudi tovariša Ošlovnika je s svojim pokroviteljstvom podprla in mu omogočila razstavo naša tovarna. Na ta način mu je izkazala priznanje za njegovo umetniško udejstvovanje.

Ptuj

Zidanice

Dvorana elektrolize A

REŠILA TISTO, KAR NISTA MOGLA NEMŠKA STROKOVNJAKA

(Nadaljevanje s 4. strani)

glavnega inženirja sestavljal in montiral take črpalke že šestintrideset let in je vedel za vsako najmanjšo mero in toleranco — iz glave. No, med tem časom so tudi vsi naši poklicani in nepoklicani strokovnjaki večino časa prebili v separaciji ob črpalkah. Vsi rezervoarji in stebri v bližini so bili porisani in popisani s formulami in raznimi skicami, vendar ves trud možganov ni mogel pomagati, da bi črpalke funkcionirale. Pa tudi takrat niso hotele delovati, ko sta nam nemška strokovnjaka diktirala, kako moramo izdelovati dele, sestavljal pa jih je sam monter.

Ker smo se po enem tednu naveličali stalno enega in istega brezkoristnega dela, sva s tov. Zupaničem, ki je sedaj vodja kotlarne, sama gruntala, kaj bi naredila, da bi vsaj za malo podaljšala čas obratovanja črpalke. Vendar vse, kar sva predlagala monterju in gl. inženirju, ni bilo sprejeto in sta vztrajala pri svojem, češ te črpalke so v podjetju vse preizkušene z vodo in so v redu delovale.

Monter, ki je bil stalno z nami je bil starejši možakar, saj jih je imel že nad šestdeset, zato je imel tudi svoje u-

staljene navade in potrebe. Kadilec ni bil, je pa bil strasten njuhavec in ker ni računar, da bo moral ostati toliko časa tu, mu je zmanjkalo tobaka za njuhanje. Zaradi tega je postajal vedno bolj nervozen in je hodil po delavnici od enega do drugega, pa spraševal, kje bi lahko dobil tobak. Jaz in tov. Zupanič sva izkoristila to njegovo nervozo in odsotnost ter sva en komad v črpalki spremenila po svoji zamisli. Ko smo to črpalko montirali, je obratovala približno eno uro. Seveda so postali takoj vsi pozorni in so hoteli vedeti, kaj se je naenkrat s črpalko spremenilo.

Ker sva videla, da je najina zamisel, ki sva jo že od začetka predlagala, koristila, sva pri naslednji naredila še večjo spremembo, kar je seveda dalo še boljše rezultate. Ker monter zaradi živčnosti ni maral več tako natančno sodelovati pri izdelavi in montaži, je bil silno presenečen, kaj sva sploh naredila s črpalko, da smo dosegli tak uspeh. Da bi monterju pomirili živce, sem poklical v Mariboru glavno skladišče tobaka, če bi nam lahko priskrbeli vsaj malo tobaka za njuhanje. Na vso srečo je bil odgovor pozitiven in takoj smo prvega šoferja iz tovarne napotili v Maribor po

tobak. Ko je monter zvedel, da mu bomo poskrbeli za njegov tobak, je tako nestrpno čakal pri vratih delavnice šoferja, kakor čaka mali otroček mamico, kadar je lačen.

Tako je bila po dobrem tednu težkega in mučnega dela odstranjena ena največjih napak pri zagonu tovarne; toda tudi ta je sčasoma šla v pozabo.

Zelo sva bila s tov. Zupaničem presenečena, ko nama je naš tehnični direktor ing. Grünfeld povedal, da sta pred odhodom nazaj v Nemčijo glavni inženir in monter bila pri našem direktorju in mu povedala, da brez naju ne bi mogla ničesar napraviti in da se je treba nama zahvaliti, da se je bila zadeva tako hitro in dobro rešila.

Ob slavnostnem zagonu tovarne sva prejela pismeni pohvali in primerni denarni nagradi.

Anton Kokol

Naši desetletniki

TOZD ALUMINIJ

Rajher Vojteh, Cestnik Alojz, Miličević Tomislav, Kostanjevec Konrad, Kelenc Jože, Pesek Ivan, Horvat Janez, Kodrič Anton, Novak Adolf, Roganov Koloman, Vtič Franc.

TOZD GLINICA

Bombek Janez, Vindiš Franc, Avguštin Anton, Kovačec Alojz, Maroh Janez, Polanec Franc, Sok Anton, Žunkovič Franc, Čančar Adolf, Doberšek Alojz, Moge Stefan.

TOZD VZDRŽEVANJE

Božank Maks, Kokol Ivan, Milosavljevič Zivota, Verblac Emil, Gužvinec Josip, Hojak Stane, Kurež Franc, Kodešla Jože, Kostanjevec Ivan, Koenburger Martin, Orter Anton, Sluga Stefan, Škarja Jurica,

Škvorc Franjo, Vuletič Aleksander, Gradišnik Franc, Novoselnik Slavko, Golob Janez.

TOZD PROMET

Kurež Jožef, Koderman Jakob, Pukšič Franc, Perič Stevo, Repčec Anton, Šibila Anton, Pišek Martin, Vidovič Anton, Beranič Franc, Jus Vilibald, Medved Ivan, Meško Ivan.

DS SKUPNE SLUŽBE

Fele Antonija, Galun Ivanka, Horvat Doroteja, Jančec Slava, Krnjič Ivan, Kurbus Ana, Kužner Katarina, Kovačič Pavla, Martinkovič Albina, Štruel Jera, Veličkovič Vojislav, Gerjovič Ivan, Valenko Ferdo, Dolinar Filip, Hriberšek Leopold, Rižner Konrad, Zupanc Štefanija, Zupanič Renata, Keber Bogoljub, Antonič Ivanka, Pihler Jože, Tominc Nada, Podbreznik Andrej.

LESKOŠKOVA URA

(Nadaljevanje s 5. strani)

plamena v jeklenke. Varilci so bili priučeni in v glavnem začetniki. Ko je začela goreti jeklenka, je predelavec hitro zaklical delavcem, naj se umaknejo iz poslopja, sam pa se je zadnji trenutek skrnil v kabelski kanal. Takoj zatem je sledila eksplozija. Nihče ni bil ranjen, predelavec v kabelskem kanalu pa je še dolgo pomnil ta dogodek.

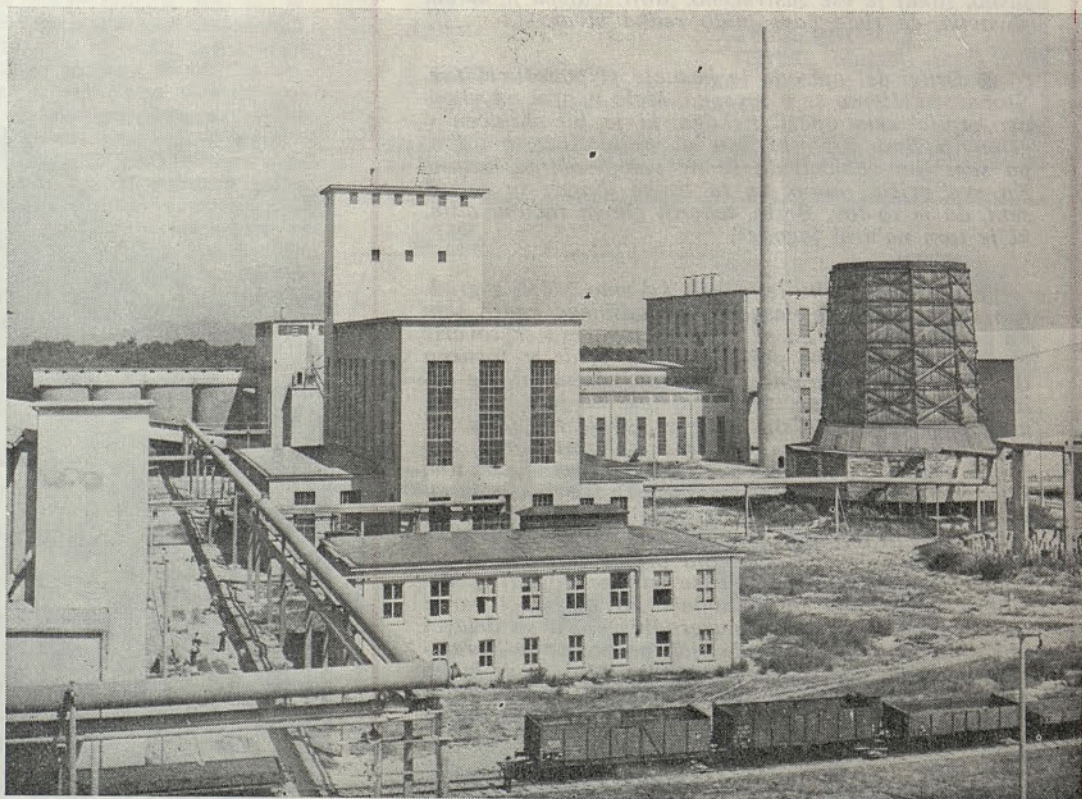
V tovarni je bilo polno železnega materiala. Ker je začel rjaveti, ga je bilo potrebno prepleskati. To delo smo takrat zaupali nekemu pleskar-skemu podjetju iz Ljubljane. To je vse lepo očistilo in prepleskalo z minijem. Ko pa smo začeli sortirati material za montažo, smo ugotovili, da so prepleskali tudi vse evidenčne številke. Tako smo imeli

mного truda, ko smo ugotavljali, kam kakšen del spada.

Pri spuščanju fenolne naprave v obratovanje smo imeli delavca, kateremu je vsako ventilsko kolo ostalo v roki. Morali smo ga s tega mesta odstraniti, ker ni imel pravega občutka v rokah.

Rečeno nam je bilo, da imamo v elektrolizi močno magnetno polje in da uniči vsako uro. V tistih časih pa je bilo težko priti do ure. Pri otvoritvi elektrolize smo vsem gostom odvzeli ure, le tov. Franc Leskošek, minister za industrijo, ni dal ure. Pristopil je tov. ing. Grünfeld, tednji teh. direktor, in dejal: »Sedaj vem, kdo ima slabo uro in upa, da si jo bo v elektrolizi popravil!«

Rudi Majcen

Glinica leta 1954

PREDSEDNIKI DS O SAMOUPRAVLJANJU

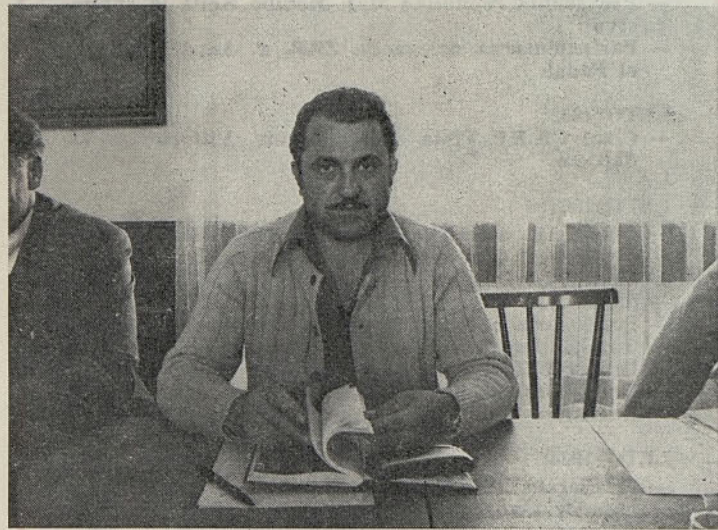
PETER GEGIĆ, PREDSEDNIK DS VZDRŽEVANJE:

(Nadaljevanje z 2. strani)

● Z uveljavitvijo ustavnih določil in nove ustave je vloga samoupravljanja v TOZD dokaj uspešno zaživela. Uspešno je zaživela predvsem pri izvojenih samoupravljalcih, manj pa jo je še čutiti pri dobršem delu sodelavcev v TOZD Vzdrževanje.

Veliko slabost čutimo in doživljamo pri prepočasnem izvajanju in urejanju samoupravnih aktov. Z drugo besedo: to pomeni, da moramo povečati

našo aktivnost za učinkovitejšo samoupravno povezanost v TOZD in izven nje — na vseh področjih. To pomeni, da tako ustvarjamo osnovo za hitrejšo uveljavljanje novih kvalitetnejših samoupravnih odnosov. Predvsem na področju samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja v TOZD in izven nje, a s smotrom družbeno ekonomskega razvoja celotnega kolektiva.

Predsednik DS TOZD Vzdrževanje — Peter Gegić

● Ob 20. obletnici TGA želim sporečiti sodelavcem, da nam naj bodo prehojena pot in doseženi uspehi vzpodbuda pri našem nadaljnjem razvoju. Prav tako se v bodočem obdobju našega razvoja moramo zavedati svoje zgodovinske vloge delavskega samoupravljanja — s tem, da smo dosledni pri uveljavljanju in izvajanju naših samoupravnih pravic in da nikomur ne dovolimo njihovega izkrivljanja. Prav tako želimo, da se v razvoj delavskega samoupravljanja aktivno vključijo vsi sodelavci ne glede na izobrazbo.

Predvsem, da se zavedamo, da nam je z novo ustavo dana zakonska osnova za nadaljnji razvoj samoupravlja-

nja, za oblast nad sredstvi za proizvodnjo. Za ustvarjanje dohodka s temi sredstvi in da gospodarno, pametno in realno kot resnični samoupravljalci razporejamo sredstva za nadaljnjo reprodukcijo, osebne in skupne potrebe.

Želel bi, da v našem bodočem delu in izvrševanju nalog, ki nas še čakajo, najdemo več razumevanja in strpnosti med nami samimi.

Samo z dobrimi tovariškimi odnosi in z večjo samoupravno aktivnostjo in disciplino bomo odpravili vse slabosti ter tako dosegli naše samoupravne socialistične cilje.

Vsem sodelavcem v TOZD čestitam k praznovanju 20-letnice obratovanja TGA.

JURIJ ZUPANC, PREDSEDNIK DS PROMET:

● Po sprejetju nove ustave se je vloga samoupravljanja v naši TOZD bistveno spremenila. Pred tem so o vseh vprašanih odločali naši člani, ki so bili v CDS, in odbori. Ti naši predstavniki niso imeli dovolj kontaktov z delavci svoje enote in so na DS zastopali v glavnem le svoja stališča. Sedaj, po uveljavitvi nove ustave, odločajo o vseh bistvenih zadevah

in o vseh pravicah, ki izhajajo iz dohodka, neposredno delavci na zbiorih. O ostalih zadevah, ki urejajo proizvodnjo in medsebojne odnose, odločamo posredno po svojih delegatih. Sodelovanje vseh delavcev na zbiorih ni zadovoljivo. Nekateri, ki bi lahko učinkovito sodelovali, se na zbiorih pasivno obnašajo, nekateri pa zaradi objektivnih razlogov, ker ni

Predsednik DS TOZD Promet — Jurij Zupanc

gradivo v večini primerov za vsakega delavca popolnoma razumljivo. Tudi delegatski sistem še ni zaživel. Delegati in delegacije se še vedno obnašajo kot člani in ne kot delegati. V večini primerov nimajo neposrednega kontakta z delavci, kateri so jih izvolili, in se ne obnašajo tako, kot to predvideva delegatski sistem.

JOŽE BRGLEZ, PREDSEDNIK DS DELOVNE SKUPNOSTI SKUPNE SLUŽBE:

● Z uresničevanjem novih ustavnih določil je vloga samoupravljanja pri nas zažive-

To velja zlasti za delegate svetov pri DS OZD, pa za delegate v interesni skupnosti.

● Ob 20. obletnici naše tovarne želim sodelavcem čimveč uspehov pri delu in pa to, da bi se medsebojni družbeni odnosi izboljšali. Nadalje želim čimveč sodelovanja pri samoupravljanju.

la v mnogo večji širini. Vendar želim takoj poudariti, da vloga samoupravljalcev še da-

Prednik DS delovne skupnosti Skupnih služb — Jože Brglez

UPOKOJENCI OB 20-LETNICI TOVARNE

Čestitamo vsem članom kolektiva

Tudi upokoјenci TGA Kidričevo se pridružujemo proslavi 20-letnice obratovanja podjetja. Saj je DU TGA bilo ustanovljeno ravno na pobudo našega podjetja, kakor tudi sindikata.

Leta 1972 (26. januarja) smo sklicali zbor, si izvolili odbor in pričeli z delom.

Prva skrb so nam bili prostori in jasno je, da smo se obrnili na naše podjetje, pri katerem smo našli vso razumevanje in podporo, saj nam je v najkrajšem času odstopilo prostore — bivši sindikalni klub.

Delo v društvu smo za naše člane uredili tako, da imamo uradne ure vsak torek in petek od 9. do 11. ure. Tudi prostore smo si uredili tako, da z vmesnimi stenami ločujemo pisarniški prostor od klubskega.

Iz dotacije, ki nam jo daje TGA, in iz članarine črpamo posmrtnine članov društva upokoјencev. Te posmrtnine plačujemo tako: ob smrti čla-

na izplačujemo svojcem 300 dinarjev (ženi, otrokom) in darujemo nagrobni venec. Nekaj denarja porabimo za naše poslovanje in nekaj tudi za honorarje nekaterim aktivnim odbornikom za njihovo delo v društvu, kakor tudi poverjenikom na terenu.

Od ustanovitve — 26. januarja — ima društvo vpisanih 278 članov. V tem času je umrlo 20 članov. Od teh je bilo 9 članov TGA, ostali pa so okoliški člani.

Na splošno se društveno življenje v DU razvija v glavnem z organizacijo izletov. Take izlete prirejamo po potrebi vsaka 2 meseca v kraje, ki so znameniti še iz časov NOB.

Razmišljamo tudi o razvijanju društvenega prapora, tako da bi v bodoče naše prireditve bile bolj slavnostne. Z njim bi se tudi poslavljali od umrlih članov.

Zahvaljujemo se našemu podjetju in sindikatu TGA, saj

leč ni zaživela v takšni širini, kot si to želimo. Tudi odpor posameznikov še čutimo.

Prvenstveno želim poudariti, da bi moral biti material za seje samoupravnih organov mnogo bolj pripravljen. Moral bi biti pripravljen v takšni meri, da bi še bolj pri-
tegnil samoupravljalce h konstruktivni razpravi in odločanju. K materialom bi naj bil predložen tudi predlog sklepa. Pred odločanjem naj bi bilo razčiščeno v strokovnih službah, ali bo morebitni sklep izvršljiv. Mišljenja sem, da že sprejetega sklepa nihče ne more zadrževati oz. zavlačevati njegovo izvršitev. Čeprav imamo takšne primere, menim, da se ne moremo iti za to, kdo je močnejši, ker smo končno vsi člani enega kolektiva. Takšno početje imam za največjo cokoljo pri razvoju samoupravljanja v smislu novih ustavnih določil.

● Sodelavcem želim mnogo uspehov pri nadaljnjem delu; želim pa tudi, da bi se ob prihodnji obletnici lahko pohvalili še z boljšimi proizvodnimi uspehi.

pri njiju vedno dobimo podporo in razumevanje.

Vsako leto nas ob tovarniškem prazniku povabijo v tovarniško restavracijo, kjer smo deležni toplega sprejema in pogostitve. Tu nam v kratkih besedah orišejo poslovanje tovarne v minulem letu. Potem se navadno razvija živahna debata o tem, kako podjetje prosperira, kajti naši člani budno spremljajo delo in uspeh našega podjetja, v katerega je vloženo tudi nekaj našega dela.

Vsi člani DU TGA se pridružujemo proslavi 20-letnice obratovanja naše tovarne; podjetju, kakor tudi vsem članom kolektiva želimo še večjo prosperiteto, da bi šli v 21. leto še z večjimi uspehi v poslovanju — za boljši jutri nas vseh in za napredek naše delavske socialistične Jugoslavije.

Društvo upokoјencev TGA

ALUMINIJADA-

zgradba prijateljstva in sodelovanja

Aluminijada. Šibenik. Mostar. Kidričevo — Aluminijada 74. Začetek — leto 1972 v lepem dalmatinskem mestu Šibeniku na prekrasnih terenih hotelskega naselja Solaris in drugo mesto v skupnem plasmanu za naše športnike — delavce...

Leta 1973, ko je živo srebro v mestu na obalah Neretve in Bune kazalo 40°C v senci, 60 članov naše delovne organizacije se je udeležilo drugih delavskošportnih iger aluminijcev Jugoslavije »Aluminijada — Mostar 1973. Plasman naše ekipe nekoliko slabši, tretje mesto med šestimi udeleženci.

Jubilejno 1974. leto, ki beleži 20 let uspešnega dela aluminijskega in domala največjega giganta na Dravskem polju, je bilo leto tretjih srečanj delavcev — športnikov aluminijske industrije Jugoslavije. Iz vseh republik, razen Makedonije, so prišli delavci — športniki, da s športno borbo še poglobijo nakazana prijateljstva in počastijo naše jubilejno leto.

Naši delavci-športniki so se dolgo in vestno pripravljali, da bi jubilejno leto naše delovne organizacije kronali še z enim priznanjem najboljših delavcev-športnikov aluminijske industrije Jugoslavije. Tekmovalo jih je sicer nekaj manj kot 60, vendar so se počutili, kot, da jih je vseh 1900, borili so se športno in dostojanstveno ter na koncu dvodnevni naporni tekmovalni zaslužen prejel prehodni pokal. Bil je to še en prispevek našemu 21. novembru, dnevu, ko je pred 20. leti Jugoslavija dobila prvega velikega proizvajalca aluminija.

Govoriti ali pisati o Aluminijadi, ne pomeni govoriti in pisati le o športu, o zadetkih,

točkah, igri in plasmanu, to pomeni govoriti o delavcih, ki se enkrat letno zberejo z osnovno nalogo, da razširijo in še bolj ovrednotijo idejo bratstva in enotnosti in medsebojnega sodelovanja cele aluminijske industrije; izmenjava izkušenj več kot 350 delavcev-proizvajalcev. Šport je bil in tudi bo most, ki lahko premosti največje ovire, ki premaga še tako široko in deročo reko. Delavci-športniki si štejemo v veliko čast, da smo z Aluminijado naredili velik korak naprej k iskanju skupnega jezika med proizvajalci in predelovalci aluminija. Bili smo predhodnica ustanavljanju združevanja aluminijcev Jugoslavije in konference samoupravljalcev aluminijcev Jugoslavije, ki bo do konca novembra tudi konstituirana in čigar prvi predsednik bo član iz naše organizacije združene ga dela.

Cilji in naloge športnih iger aluminijcev, naše olimpijade — aluminijade, so jasni in že deklarirani; poznamo že poti do njihovih uresničevanj, le ljudi-entuziastov je potrebno, da se s te poti ne zaide. Normalno in človeško je, da vsak, tako tudi mi, stremimo k vrhu (v tem primeru k prvemu mestu na Aluminijadi), vendar ne smemo pri tem pozabljati osnovnih ciljev: širjenja bratstva in enotnosti, medsebojnega sporazumevanja in izmenjave samoupravnih in delovnih izkušenj, pa spoznavanja mest, ljudi in običajev v naših brat-skih republikah.

Razen navedenega mora gostitelj iger skrbeti, da se gost počuti kar se dá udobno in zadovoljno. Nismo imeli tako velikih kapacitativnih možnosti kot hotelsko naselje v Šibeniku in ne prekrasne Neretve in

čudovitih starin Mostarja — nudili pa smo zato svojim gostom drugo. Ponudili smo jim pester »krajolik« našega naselja v Kidričevem, lepote starega Ptuja in okolice, ponudili smo jih svoje srce!

Delo, ki ga je moral opraviti organizacijski odbor, je bilo obsežno in ga ne bi bilo mogoče realizirati, če ne bi bilo razumevanja med vsemi člani kolektiva in še posebej med vodilnimi. Bilo je dosti neprepanih noči in znoja, dosti veselja in nerazpoloženja. Delalo in ustvarjalo je dosti ljudi, da bi bila omogočena uresničitev želja po dobri organizaciji in izpolnjevanju ostalih idej Aluminijade in ne bi bilo prav, če nekatere med njimi ne bi še posebej omenili.

Adolf Kosi, Albin Špehonja, Franc Emeršič, Franc Meško, Radenko Salemovič, Anton Kosi, Anton Kurilič, Ladislav Fajt, Vlado Šerc, Milica Mojzer in kompletno osebje obrata družbene prehrane — so zaslužni, da so gostje zapustili Kidričevo z besedami:

Veselim se »Sevojnu 75« in žalujemo, da to ni »Kidričevo 75«!

Poslovilne besede naših gostov so le potrditev idej Aluminijade: športniki — delavci se borimo ne le za športne uspehe, naš cilj je večji — želimo prispevati največ, kar se dá, da bomo jutri imeli še lepšo in bogatejšo deželo, da bo vsaka delovna organizacija našla svoje mesto v naši družbi, da bomo v Šibeniku in Mostarju, Sevojnu in Titogradu enako kot v Slovenski Bistrici našli človeka — prijatelja.

Vojo Veličković

Graditelji tovarne

KRONIKA NEKATERIH OBISKOV (1958-1974)

LETO 1958:

— Predsednik SFRJ tovariš Josip Broz — Tito

LETO 1959:

— Ameriška delegacija tehnične pomoči — g. Bernsen, ameriški ambasador v Beogradu in njegov pomočnik, g. Rothblum
— Francoska delegacija ekspertov tehnične pomoči

LETO 1961:

— Predsednik republike Maši Modibo Keita in spremstvo
— Parlamentarna delegacija ZAR, g. Anwar el Sadat el Fadah

LETO 1962:

— Člani CK KP Trsta z vodjem tov. Vittoriojem Vidaliem

LETO 1963:

— Delegacija ameriške ambasade US AID Misije — dir. Robert Cleveland, svetnik James Sims, sekretar Gerald Lovington
— Madžarska delegacija (Mašinogradnje)
— Predsednik občine Celovca in Beljaka — Koroška
— Turška delegacija Interparlamentarne Unije Bgd., Ertugrul Gazi Sakarya
— Gospodarska delegacija ČSSR, predsednik planske komisije — minister Veincent Krahlec in drugi

LETO 1964:

— Madžarska delegacija ambasade v Beogradu, ambasador Gyorgy Zágor in drugi
— Delegacija avstrijskih gospodarstvenikov
— Delegacija International Bank for Reconstruction and Development g. Wouters Victor, Washington
— Madžarska delegacija aluminijske industrije — dr. Doboš Gyorgy in drugi
— Ameriška trgovska delegacija, Chicago — g. Heinz H. Loeffler, president, g. Robert Wilbourn, direktor US Trade Expansion mission to Yugoslavia, Washington
— Sovjetska državna delegacija za mednarodno tehn. sodelovanje
— Avstrijska okrajna delegacija dr. Alois Karisch, okrajni glavar Wolfsberga, dr. Unterkreuter in drugi

LETO 1965:

— Češka trg. teh. delegacija iz Prage — ing. Kotek František in drugi
— Ruska delegacija ekspertov za črno in barvasto metalurgijo iz Moskve — direktor Hodiko A.D., Institut VAMI, drž. komite za črno in barvno metalurgijo in drugi
— Italijanska sindikalna delegacija
— Konzul ZDA v Zagrebu, g. Helena Batjer
— Zunanjetrgovinska delegacija NDR — g. Joachim Noack in drugi
— Češka trg. delegacija, Praga — ing. Karel Horčič in drugi
— Industrijska — tehn. delegacija (Industrial Corporation, Bombay) — g. T.R. Prabhu, h.U. Desai in drugi

LETO 1967:

— Avstrijska sindikalna delegacija

LETO 1968:

— Ruska delegacija ministrstva barvne metalurgije, Moskva — dr. Bočkarov, dr. Kaljčenko in drugi

LETO 1969:

— Guverner pokrajine Boke, Guinea

LETO 1971:

— Madžarska delegacija aluminijskega združenja iz Budimpešte (Aluterv) — g. Bartsch, g. Šajteri in drugi
— Delegacija predstavnikov Alusuisse, Zuerich
— Župan in odborniki mesta Ancona, Italija

LETO 1972:

— Kitajska državna delegacija
— Predstavniki bolgarske ambasade v Beogradu — ing. Todorov Coko in drugi
— Predstavniki Ministrstva zun. trgovine Bolgarije — Gručarov Vladimir, Pčelarov Vasil, namestnika ministra

LETO 1973:

— Vladna delegacija NDR — Manfred Flegel, podpredsednik vlade NDR, Karl Kaiser, državni sekretar, in drugi

LETO 1974:

— Tehničnotrgovska delegacija ZSSR (anodna masa), Moskva — tov. Stanislav Borisov U.H., tov. Kraxin, Iwan Ezic.

Z 8. KONGRESA SLOVENSКИH SINDIKATOV

Celje, 7. in 8. novembra: nov dogovor delegatov slovenskega delavskega razreda za še učinkovitejšo uveljavitev naše samoupravne socialistične poti,

PREDLOGE ČLANOV NA OSMEM KONGRESU ZSS JE POTREBNO POVSEM REALIZIRATI

KONGRESNE SKLEPE PRESAJATI V PRAKSO - NA NAŠA TLA!

Kot v vsej Sloveniji, tako so bili tudi v naši delovni skupnosti predkongresni sestanki članov delovne skupnosti, katere so zaradi izmenskega dela predstavljali njihovi delegati; te so člani izvolili iz svoje sredine v sindikalnih skupinah.

V prejšnji številki smo med drugim obširneje seznanili člane sindikata o sedemnajstih osnutkih sklepov osmega kongresa, ki je bil 7. in 8. novembra 1974 v Celju. Razumljivo, bo v času, ko bomo dobili tovarniško glasilo v roke — osmi kongres že mislo, vsekakor pa ne bodo mimo mnogi sprejeti sklepi in stališča, katera bo potrebno v prihodnjem obdobju tudi v celoti izvajati in realizirati.

Prav omenjeni kongres pomeni in mora za vse nas pomeniti še kako bistvene premike in spremembe pri nadaljnjem delu. To pa je tudi v celoti pokazala razprava na razširjeni seji predsedstva tovarniškega zbora sindikata, kot tudi pozneje na predkongresnih konferencah, na katerih je bila podana vrsta koristnih in tudi povsem konkretnih problemov, ki so poln odraz našega dosedanjega dela in tega, kar v bodoče ne bi smeli ponavljati.

Osnutki sklepov 8. kongresa ZSS, katere smo objavili v prejšnji številki, so bili namenjeni vsem članom naše delovne skupnosti — članom sindikata, ki niso imeli možnosti, da se izčrpno se-

znajo z navedenimi osnutki — z željo seveda, da si določeno gradivo dobijo in se z njim natančneje seznanijo, saj si v nasprotnem primeru ni mogoče zamisliti večje in uspešnejše aktivnosti od dosedanje.

Ze na seji predsedstva je bilo poudarjeno, da mora večina predlogov in pripomb k omenjenim osnutkom priti prav iz baze, od spoda, iz sredin, kjer delajo neposredni proizvajalci, ki tudi najbolj poznajo vrsto vsakdanjih pomenov in vseh delovnih problemov — tako v proizvodnji kot tudi v sistemu samoupravljanja, saj to ne more biti ločljivo. Med drugim je bilo tudi poudarjeno, da lahko prav najbolj konkretno dokazani problemi mnogo prispevajo k njihovem odpravljanju!

Nikakor ne kaže prezreti razprave na predkongresni konferenci v TOZD Tovarna glinice, na kateri so se pogovorili o kongresnih dokumentih in med drugim tudi menili, da je vsak član sindikalne organizacije dolžan, da se bolj živo zanima za dogajanja okrog sebe in v svoji delovni organizaciji, pa da pozneje tudi s svojim delom in pomočjo skuša porajajoče se probleme, katerih ne manjka, tudi reševati in tako predvsem uresničevati ustavna načela in določila, pa ostale naše samoupravne akte.

Eden od delegatov je menil, da je kljub temu, da je v Delavski

enotnosti objavljenega mnogo pomembnega in zanimivega gradiva, občutiti določeno pomanjkanje prav v tem sistemu obveščanja. Zato tudi njegov predlog, katerega je podal na predkongresni konferenci, da bi naj Delavska enotnost kot sindikalno glasilo prinašala najpomembnejše materiale in jih posredovala, če že ne vsem, pa vsaj večini aktivnih družbenopolitičnih delavcev, saj — kot je poudaril — že dalj časa ni dobil v roke DE in tako se ni mogel natančneje seznaniti z osnutki sklepov in ostalim gradivom za 8. kongres ZSS. Menil je, da bi morda tudi še ostali proizvajalci lažje delovali, če bi lahko bili seznanjeni vsak mesec z najbolj konkretnimi in aktualnimi sestavki, ki bi bili še kako dobrodošli za nadaljnje delo. Čeprav morda malce v šali (drugače pa povsem resno), je tudi dejal, da imajo podobne mesečne revije ali časopise tudi razna društva, kot so RIBIC, Lovska družina in podobno, po katerih se res seznanijo samo s tistimi, kar jih najbolj in tudi resnično zanima.

Tak predlog je s te predkongresne konference bil posredovan tudi 8. kongresu. En tovariš, ki je tudi bil in je še aktiven družbenopolitični delavec v TOZD Tovarna glinice, je menil, da bo v bodoče resnično potrebno za poverjenike sindikalnih skupin izvoliti samo take ljudi, delavce, ki

res želijo in hočejo delovati v sindikatu, saj je brez dvoma vsa politična aktivnost predvsem odvisna od baze, kot smo že dejali; temu tudi ne kaže prigovarjati, še manj pa obstoječe stanje podcenjevati, ker bi se nam vsem to lahko prerano maščevalo!

Zakaj se nam danes pojavlja to, da mnogi naši odbori niso sklepali, da nekateri tovariši, ki so bili izvoljeni za delegate SO Ptuj, sploh ne prihajajo na seje delegacij, še manj pa, da bi dajali svojim volivcem odgovor za svoje delo.

Na 8. kongresu zveze sindikatov Slovenije bodo morda nekateri delegati skušali obelodaniti tudi take pojave, čeprav nam je rešitev znana že vnaprej. Konkretno in odkrito se pogovoriti s takimi tovariši in če res nič ne zaleže, potem nam ostane le še odpoklic takega delegata, sindikalni organizaciji oz. članstvu pa ostane krepak poduk, da bo v bodoče še kako potrebno pretehtati in oceniti ljudi, katere bomo predlagali za zahtevne in odgovorne naloge delegata.

Kaj več bi morali spregovoriti tudi o benifikaciji delovnega staža ali delovne dobe, kajti nekateri tovariši so menili, da je prav v tej smeri sindikat storil premalo, da vse premalo obdeluje to področje in zahteva od odgovornih in merodajnih forumov, da bi se te naloge resneje lotili. To področje

je resnično občutljivo in bo zagradel tudi v bodoče pomembna skupna akcija. Ne vem sicer, kako je bilo na ostalih predkongresnih konferencah v kolektivu, mislim pa si, da povsem enako kot v Glinici, saj so naši problemi resnično skupni pa bi se o njih morali skupno pogovoriti in jih tudi reševati z združenimi in skupnimi močmi.

Vsekakor pa velja ob koncu sestavka omeniti to, da smo tudi v naši delovni skupnosti konkretno razpravljali o kongresnih materialih — vsi sicer gotovo ne, toda pretežna večina zaposlenih je dokazala tudi z družbenopolitično aktivnostjo, da je za napredek in da bo, kar lahko razvidimo iz tega sklepa, dosledno izvajala vse sprejete sklepe na minulem osmem kongresu zveze sindikatov Slovenije. Ta bo moral tudi za nas pomeniti krepak korak naprej — pred bližnjimi nalogami, s katerimi bomo tudi v sindikatih dosledno uveljavljali delegatski sistem; to pa ni več tako daleč, saj so nove in zahtevne naloge že pred nami!

Franc MEŠKO

USTAVA IN SAMOUPRAVNE INTERESNE SKUPNOSTI

(IZVLEČEK IZ KNJIŽICE SINDIKATA ŠT. 1 — DRUŽBE NA VLOGA IN NALOGE SINDIKATA DANES)

Človekove posamezne in skupne potrebe v organizirani družbi so raznovrstne. Delavci in delovni ljudje proizvajajo zato, da bi lahko te potrebe zadovoljevali na vse višji ravni.

Te skupne potrebe so za skladen razvoj družbe in posameznika tako pomembne, da jih organizirane moderne družbe ne prepuščajo več tržni stihiji in plačilnim možnostim posameznika, ampak jih zaradi socialne varnosti skupno organizirajo, pa jih nato v obliki predpisanih pravic v primeru potrebe delovni ljudje izkoristijo v posameznih primerih.

Te skupne potrebe so različne in so uresničevane na naslednjih področjih:

- vzgoja in izobraževanje (od varstva otrok do vseh oblik izobraževanja)
- kulturne potrebe (od knjižnic do gledališč)
- znanstvene potrebe (fundamentalne in aplikativne raziskave)
- zdravstveno varstvo (preventiva in kurativa, rehabilitacija)
- socialno zavarovanje (pokožnine, invalidnine, nadomestila)
- socialno skrbstvo (nezaposlenost, otroški dodatek)
- stanovanjske potrebe
- potrebe na področju telesne kulture
- skupne potrebe v gospodarski infrastrukturi (promet, energija)
- skupne potrebe, ki jih uresničuje komunalno gospodarstvo.

Vsaka družba mora, ne glede na svoj razredni značaj, organizirano zadovoljevati te potrebe zavoljo svojega obstoja in razvoja. V kapitalističnem sistemu je ta proces v stalnem konfliktu med meznimi delavci in lastniki kapitala — za večjo mezdo ali profit. Toda, tu država vse globlje intervenira, da bi tako preprečevala razredni boj in zagotovila skladen nacionalno-gospodarski in socialni razvoj v okviru kapitalističnega sistema.

V socialističnem sistemu je razvoj skupnih potreb v velik meri odraz dosežene ravni materialnih sil družbe. Socialna varnost in stabilnost delovnih ljudi je neposredno odvisna od ravni in načina zadovoljevanja skupnih potreb. Bistveno je, kdo in kako organizira zadovoljevanje potreb: ali država v imenu delavcev ali pa delavci sami odločajo o svo-

jem potrebnem delu, ki ga namenjajo za zadovoljevanje skupnih potreb.

V procesu samoupravnega socialističnega razvoja naša družba vse bolj prehaja od sistema državnega urejanja teh področij na neposredno organizirano urejanje teh področij

po samih delavcih in delovnih ljudeh.

S sprejemom novih ustav dobivajo delavci — ustvarjalci dohodka odločilen vpliv na celotno družbeno reprodukcijo. Združeno delo je temelj organiziranosti samoupravnih interesnih skupnosti.

(Bo nadaljevano)

ZAKAJ ZAOSTAJAMO Z DOLOČENIMI PROGRAMI?

Brez programiranja niso mogoče uspešne družbene akcije

Zadnjega oktobra letos je bila že četrta seja vseh zborov skupščine občine Ptuj, ki so tokrat zasedali ločeno, obravnavali pa enaka vprašanja, razen v dveh primerih, ko sta zbor krajevnih skupnosti in zbor združenega dela obravnavala in sklepala še o dveh točkah, ki sta se nanašali na izgradnjo rekreacijskoturističnega centra v Ptuj, torej o prenosu pravic, obveznosti in nalog v zvezi z izgradnjo RTC na kmetijski kombinat Ptuj, potem ko je GP »Haloški biser — grad Borl Ptuj« odstopilo od tega, da prevzame investitorske obveznosti. O tem smo zapisali kaj več pozneje ali pa v eni od naslednjih števil Aluminija, saj se morajo o razpravi o tem problemu seznaniti vsi občani — delovni ljudje.

Kot sem že uvodoma omenil, so vsi trije zbori tokrat prvič zasedali ločeno, kar pa se je pokazalo kot izredno ažurno in pozitivno, saj so razprave potekale mnogo bolj aktivno in konkretno in tudi sam potek se je bil mno-

go hitrejši, saj je pač, razumljivo, bilo mnogo manj delegatov kot na vseh treh zborih skupaj. Zato so v družbenopolitičnem zboru menili, da bodo take ločene seje tudi v bodoče, razen o določenih problemih, ko bodo morali zasedati vsi trije zbori skupaj.

Dnevni red četrtega zasedanja zborov SO Ptuj je obsegal 17 rednih točk, medtem ko sta dve pomembni točki bili sprejeti dodatno, ker sta bili nujni in jih ni bilo mogoče odložiti na naslednjo peto zasedanje, ki bo predvidoma konec tega meseca.

Najprej so zbori razpravljali o gospodarskih gibanjih v prvem polletju, o skupni in splošni porabi v občini v devetih mesecih 1974. Delegati družbeno-političnega zbora so imeli to prednost, da so se natančneje seznanili z gospodarskimi gibanji za prvih devet mesecev, ker je direktor SDK Ptuj tudi delegat DPZ in je tako lahko iz prve roke posredoval nekaj dodatnih informacij, s katerimi bodo seveda seznanjeni tudi

Predsednik CK ZKS tovariš France Popit kot gost na kongresu v Celju: kongresni dokumenti naj bodo odraz teženj in zahtev našega delovnega razreda.

vsi delegati ostalih dveh zborov in končno vsi naši občani. Tako se bodo natančneje seznanili s tem, tako pomembnim gradivom.

Ceprav je bilo na dnevnem redu več točk, ki so se nanašale predvsem na imenovanje ravnateljev OS, raznih predstavnikov za forume, pa bi se hotel zadržati le pri tistem, kar je bilo na seji najbolj pomembno in tudi za vse nas najbolj zanimivo. Ko smo namreč razpravljali o gospodarskih gibanjih, o skupni in splošni porabi v občini za prvih devet mesecev, je prišlo do razprave (seveda na DPZ), ki je dokazala, da še vedno nekaj »ne klapa«, kot temu pravimo — na celi fronti. Stekel je zanimiv pogovor o letnih in večletnih programih v občini in v delovnih organizacijah v občini. Ugotovitev je bila dokaj presenetljiva in morda celo zaskrbljujoča, saj vrsta delovnih organizacij (bolje rečeno: nobena) nima pripravljenega dolgoročnega razvojnega programa, več jih nima niti letne programe za bodoče

delo, kar bi ob sedanjih situaciji pomenilo mnogo. Poudarjeno je namreč bilo, da bi na podlagi pripravljenih programov lahko dobili kredite po zelo ugodnih pogojih, kar bi za naše nerazvito območje pomenilo mnogo, saj je tukaj še posebno ugodno za kredite. Tako pa se sedaj lahko le tolažimo, da bo v bodoče bolje, in se trkammo po prsih, da ne znamo izkoristiti tistega, kar je za nas najbolj ugodno. Razprava predsednika SO Ptuj Branka GORJUPA je dokazala, da nobeno podjetje v občini nima pripravljenega letnega programa, kaj šele dolgo ali srednjeročnega, na osnovi katerih bi lahko mnogo pridobili. Tudi direktor SDK ing. Milan KNEZEVIČ je v svoji izredno pomembni in konkretni razpravi poudaril, da je prav to rak rana, ki nas tepe iz dneva v dan, mi pa gremo mimo vsega dogajanja okrog nas. Tu pa še ni rečeno, da

(Nadaljevanje na 11. strani)

Nič, kar je pomembnega za delovnega človeka in našo samoupravno družbo, ne more mimo sindikata — tudi to je ena od temeljnih zahtev 8. kongresa ZSS v Celju.

BREZ PROGRAMIRANJA NISO MOGOČE USPEŠNE DRUŽBENE AKCIJE

(Nadaljevanje z 10. strani)

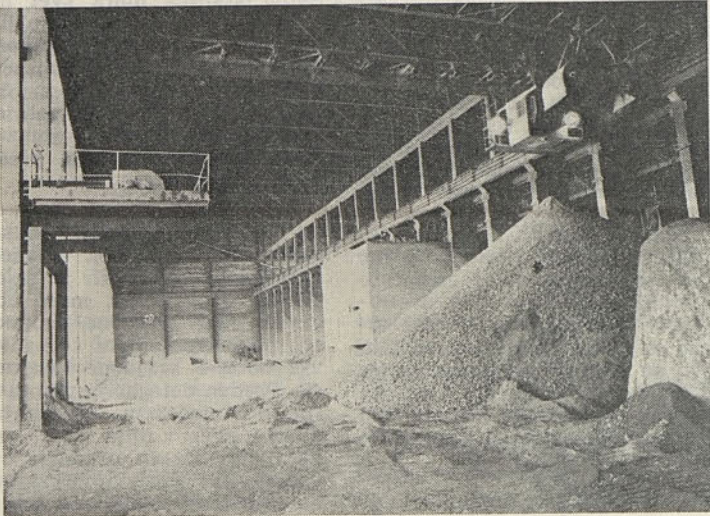
je sedaj vse narobe in izgublje-
no — še malo ne! To je le apel,
katerega so poslali desegati DPZ
vsem TOZD, pa vsem delovnim
ljudem, da storijo vse, kar je v
njihovi moči, da se odločijo za
akcijske programe za varčevanje,
za takojšnjo pripravo programov
in načrtov. Seveda se mnogi pre-
malo zavedajo, kako nujno po-
trebno in razumljivo je dejstvo,
da treba delati povsem po ustavi
in v skladu z našimi zakoni.

Predsednik SO Ptuj v svoji
razpravi ni skrival zaskrbljujoče-
ga dejstva, da nimamo dovolj spo-
sobnih služb in kadrov, ki bi naj
stalno delovali v pripravah raznih
razvojnih programov, ki bi nam
mnogo pomenili. Razvojnopro-
gramske službe bi morali okrepiti,
toda še vedno obstaja vprašanje,
kako in kdaj? Če na naslednje
vprašanje ne bi mogli najti kon-
kretnega odgovora bi za prvega
lahko dejali, da je v naši občini
mnogokaj, kar bi omogočalo, da
ne bi bilo težko pripraviti raznih
programov, srednjeročne ali celo

leme, s katerimi se vsak dan uba-
dajo naši najvišji forumi v občini,
ki pa, razumljivo, ne bodo kos
svoji nalogi, če ne bo tudi naše
vsestranske pomoči, predvsem ti-
stih, ki so za pripravo takih in
podobnih načrtov odgovorni. Res
je, da ta naloga ni lahka, toda s
tem se v bodoče ne moremo in ne
smemo tolažiti, saj nas to vodi
drugam, kot pa k tistemu smotru,
katerega si želimo.

Vsekakor pa je več kot resnič-
no to, o čemer je še govoril pred-
sednik SO Ptuj, da bi o vseh tako
pomembnih in odločilnih momen-
tih in nalogah morali obvezno raz-
pravljati vsi delavci na svojih
zborih in dati predloge za kon-
kretne rešitve, saj prav tu še ved-
no opazamo določen razkorak, ka-
terege pa ne kaže niti malo za-
postavljati.

Ob koncu torej tole: nikakor
ne smemo zaostajati s takimi ali
podobnimi programi, ampak mo-
ramo storiti vse, kar je v naši
moči, da bodo letni kot srednje
ali dolgoročni razvojni programi
pripravljeni pravočasno, kot to
zahtevajo današnji družbeni inte-
resi. Pri tem pa moramo misliti

Skladišče boksita

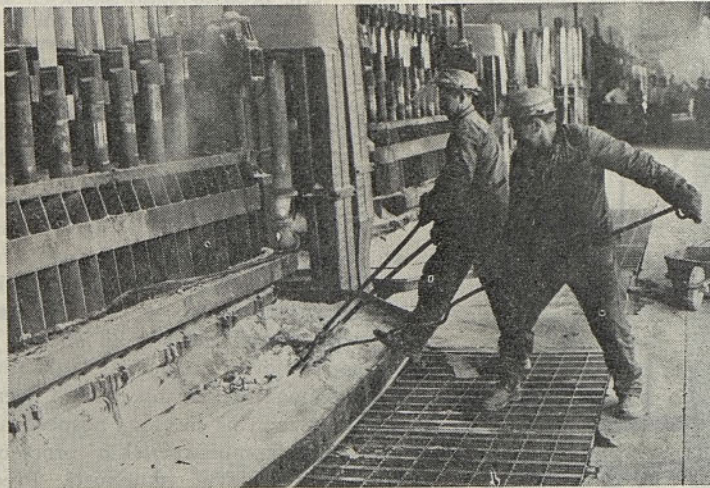
dolgoročne programe razvoja za
naslednje obdobje. Znano nam je,
da imamo na pretek še precej de-
lovne sile, ki išče zaposlitev; mi-
slimo predvsem na žensko delov-
no silo. Toda zastavimo si vpraša-
nje, kaj smo doslej storili, da bi
to uresničili.

Minula seja je pokazala mnoge
pomanjkljivosti in nerešene prob-

tudi na kadre, ki bodo za to de-
lovali. Vsak po svoji možnosti in
spodobnosti pa smo jim dolžni po-
magati, saj končno vsi odgovarja-
mo za celotno poslovanje — tako
v svoji delovni organizaciji kot
tudi v naši občini!

O vsem tem pa bomo še kdaj
spregovorili!

Franc Meško

Proizvodni detajl

UMRLI ČLANI KOLEKTIVA (OD 1951 DO 1974)

Priimek in ime	Nastop. službo	Umrł	TOZD
Huptman Franc	24. 7. 1956	22. 8. 1962	Aluminij
Kamenšek Jurij	10. 3. 1955	26. 1. 1963	Aluminij
Emeršič Jože	16 4. 1955	16. 3. 1963	Aluminij
Ber Jože	3. 4. 1956	17. 7. 1963	Aluminij
Novak Janez	28 2. 1952	20. 1. 1964	Aluminij
Erjavec Franc	23. 7. 1960	28. 5. 1964	Aluminij
Vinkler Alojz	4. 12. 1947	28. 6. 1964	Aluminij
Topolovec Tomaž	12. 6. 1958	12. 8. 1965	Aluminij
Sagadin Vinko	26. 10. 1962	10. 11. 1965	Aluminij
Kureti Ernest	22. 9. 1952	26. 8. 1967	Aluminij
Murko Anton	19. 5. 1956	31. 8. 1967	Aluminij
Sterbal Alojz	7. 3. 1966	15. 2. 1968	Aluminij
Goljat Franc	21. 4. 1948	2. 3. 1969	Aluminij
Leskovar Janez	4. 5. 1966	1. 10. 1969	Aluminij
Murko Anton	25. 3. 1959	2. 9. 1970	Aluminij
Murko Ignac	6. 8. 1959	16. 10. 1970	Aluminij
Mohorko Anton	6. 6. 1958	13. 3. 1971	Aluminij
Drevenšek Franc	16. 2. 1970	17. 3. 1971	Aluminij
Koletnik Alojz	17. 8. 1965	13. 7. 1971	Aluminij
Klasič Viktor	20. 5. 1955	15. 9. 1971	Aluminij
Belšak Stanko	2. 9. 1957	9. 12. 1971	Aluminij
Car Jože	18. 5. 1965	31. 3. 1972	Aluminij
Vindiš Janez	15. 11. 1960	30. 8. 1972	Aluminij
Fladung Konrad	1. 2. 1955	2. 6. 1973	Aluminij
Topolovec Janez	19. 5. 1956	28. 7. 1973	Aluminij
Šibila Janez	3. 12. 1954	12. 7. 1964	Glinica
Letonja Mirko	5. 11. 1954	26. 10. 1955	Glinica
Bolcer Simon	1. 2. 1955	14. 11. 1957	Glinica
Matjašič Stanislav	4. 2. 1955	26. 11. 1957	Glinica
Janc Zinka	25. 7. 1957	16. 4. 1958	Glinica
Strmšek Franc	18. 6. 1946	12. 2. 1960	Glinica
Zotler Štefan	13. 10. 1955	3. 2. 1961	Glinica
Lipar Anton	7. 1. 1952	18. 7. 1961	Glinica
Kopajnik Jože	16. 2. 1952	9. 9. 1961	Glinica
Mohorko Miroslav	16. 1. 1961	10. 1. 1962	Glinica
Horvat Janez	28. 8. 1952	7. 2. 1963	Glinica
Ljubec Franc	9. 5. 1955	12. 11. 1963	Glinica
Šoštar Franc	1. 6. 1957	13. 2. 1965	Glinica
Hertiš Jože	27. 2. 1947	3. 9. 1965	Glinica
Macun Anton	13. 5. 1964	4. 9. 1965	Glinica
Ljubec Janez	4. 2. 1955	15. 3. 1967	Glinica
Kodrič Martin	25. 7. 1957	30. 12. 1968	Glinica
Zebec Anton	1. 2. 1955	24. 3. 1969	Glinica
Javernik Ignac	16. 7. 1955	23. 6. 1969	Glinica
Rašl Stanislav	11. 8. 1959	17. 2. 1970	Glinica
Irgl Stanko	1. 2. 1955	1. 4. 1971	Glinica
Kovačič Silvester	1. 6. 1950	16. 9. 1971	Glinica
Zagoršek Franc	7. 8. 1953	11. 8. 1972	Glinica
Dečman Albin	13. 3. 1950	5. 7. 1951	Vzdrževanje
Prevolshek Jože	26. 4. 1948	23. 7. 1953	Vzdrževanje
Lašič Franc	15. 9. 1950	23. 8. 1955	Vzdrževanje
Renko Konrad	7. 5. 1955	30. 10. 1956	Vzdrževanje
Kralj Alojz	11. 6. 1947	17. 12. 1956	Vzdrževanje
Rajšp Maks	30. 6. 1956	7. 8. 1957	Vzdrževanje
Vister Franjo	4. 1. 1956	24. 8. 1959	Vzdrževanje
Topolovec Alojz	26. 9. 1956	19. 2. 1960	Vzdrževanje
Cafuta Vincenc	6. 4. 1951	3. 5. 1961	Vzdrževanje
Šijanec Ludvik	5. 7. 1951	2. 10. 1961	Vzdrževanje
Krajnc Franc	24. 10. 1956	6. 11. 1961	Vzdrževanje
Kmetec Viktor	25. 6. 1952	1. 11. 1966	Vzdrževanje
Čižič Venčeslav	21. 8. 1959	30. 4. 1962	Vzdrževanje
Mar Vinko	17. 4. 1948	5. 6. 1964	Vzdrževanje
Bezjak Rudi	2. 9. 1957	14. 10. 1964	Vzdrževanje
Pišek Štefan	2. 5. 1963	5. 12. 1964	Vzdrževanje
Kokol Marjan	30. 3. 1965	13. 8. 1965	Vzdrževanje
Vrečko Karel	6. 10. 1952	6. 11. 1967	Vzdrževanje
Roškar Janez	3. 12. 1954	7. 12. 1968	Vzdrževanje
Jančec Josip	6. 11. 1961	18. 11. 1968	Vzdrževanje
Sever Josip	24. 9. 1964	31. 8. 1970	Vzdrževanje
Fileš Anton	2. 9. 1964	3. 12. 1971	Vzdrževanje
Zajc Viljem	1. 7. 1965	25. 5. 1972	Vzdrževanje
Topolovec Stanko	26. 8. 1970	16. 6. 1972	Vzdrževanje
Vrabl Avgust	16. 6. 1952	28. 7. 1972	Vzdrževanje
Janžekovič Alojz	20. 8. 1953	21. 9. 1972	Vzdrževanje
Ules Milan	3. 7. 1957	21. 11. 1972	Vzdrževanje
Matjašič Jože	30. 6. 1956	13. 2. 1974	Vzdrževanje
Kosar Jakob	21. 6. 1954	7. 11. 1955	Promet
Skok Dominik	6. 5. 1954	27. 8. 1960	Promet
Malek Stanislav	23. 3. 1960	31. 12. 1962	Promet
Galun Franc	15. 7. 1953	8. 5. 1965	Promet
Petek Miroslav	15. 5. 1967	17. 1. 1973	Promet
Milošič Tomaž	10. 9. 1947	22. 12. 1973	Promet
Kirbiš Vinko	12. 7. 1965	24. 6. 1973	Promet
Preložnik Vinko	26. 4. 1951	5. 5. 1951	Skup. službe
Ferlež Jakob	9. 5. 1947	7. 5. 1952	Skup. službe
Krovec Jože	25. 3. 1947	1. 2. 1955	Skup. službe
Tetičkovič Terezija	2. 2. 1953	26. 4. 1962	Skup. službe
Kajnih Konrad	1. 3. 1950	5. 7. 1965	Skup. službe
Bizovičar Marjan	1. 2. 1957	10. 7. 1969	Skup. službe
Lončarek Ignac	9. 3. 1955	22. 8. 1969	Skup. službe
Grünfeld Franjo	1. 1. 1952	7. 7. 1971	Skup. službe
Kovačič Justina	21. 6. 1954	3. 8. 1971	Skup. službe
Klajnšek Olga	7. 3. 1957	25. 9. 1971	Skup. službe
Kapun Alojz	2. 7. 1956	19. 6. 1972	Skup. službe
Krajnc Janko	1. 9. 1962	29. 12. 1973	Skup. službe
Mlinarič Branko	1. 1. 1951	6. 3. 1974	Skup. službe
Borovnik Franc	12. 4. 1955	15. 4. 1974	Skup. službe

OBVEŠČANJE V DELEGATSKEM SISTEMU

(Nadaljevanje)

Na sploh je ustrezno obveščanje in obveščenost eden od temeljnih pogojev uresničevanja in razvoja naše samoupravne socialistične ureditve. Komunikacije so bistveni del delovnega procesa in samoupravnih odnosov, predvsem pa samoupravnega odločanja, element, ki omogoča kontrolo in realizacijo odgovornosti v družbi. Komunikacije so živčni sistem vsake družbe. Pri tem pa se moramo zavedati, da informiranje ni edini pogoj za uresničitev samoupravnih delegatskih odnosov, druž-

bene odgovornosti in učinkovite organizacije. Upoštevati je potrebno tudi vse druge elemente, ki vplivajo na družbeni proces.

Z vidika obveščanja je za krajevno skupnost značilno, da predstavlja nerazvito celoto. Z vlogo, ki jo dobiva z novo ustavo kot celotni sistem političnega sistema, bo treba krajevno skupnost organizacijsko postaviti na trdnjše temelje. Bistveni element njene organizacije je prav komuniciranje.

V komunikacijskem procesu znotraj krajevne skupnosti se pojavljajo tile udeleženci komuniciranja:

- članstvo — zbor krajevne skupnosti — svet krajevne skupnosti;
- družbenopolitične organizacije, društva in družbene organizacije;
- temeljne organizacije združenega dela, ki imajo zvezo s krajevno skupnostjo;
- delegacije — delegat, ki gre na zasedanje (občinske) skupščine;
- strokovna služba krajevne skupnosti.

Temeljna naloga pri organizacijski postavitvi krajevne skupnosti je ureditev kar se

Phanje

da občutljivega sistema, zbiranja in registriranja hotenj, predlogov, stališč, pobud, mnenj in interesov občanov krajevne skupnosti.

Poskrbeti bo treba, da bo zbor občanov ali konferenca krajevne skupnosti sklicana res samo za vsesplošno pomembne zadeve. Gradivo z alternativnimi predlogi stališč oziroma odločitev mora biti pregledno, ne preobsežno in razumljivo, da občan lahko takoj ugotovi, kaj ponujeno stališče oziroma odločitev pomeni zanj in za celotno krajevno skupnost. Sklicati ga je treba tako, da ima večina občanov zares možnost za tvorno sodelovanje. Na vsakem zboru je treba preveriti, katere odločitve prejšnjih zborov so bile uresničene in katere še ne, in ugotoviti, zakaj nekatere odločitve še niso bile uresničene. Spregovoriti je treba tudi o važnejših informacijah, ki so pomembne za delovanje krajevne skupnosti. Vse pobude udeležencev, četudi niso neposredno v zvezi z dnevnim

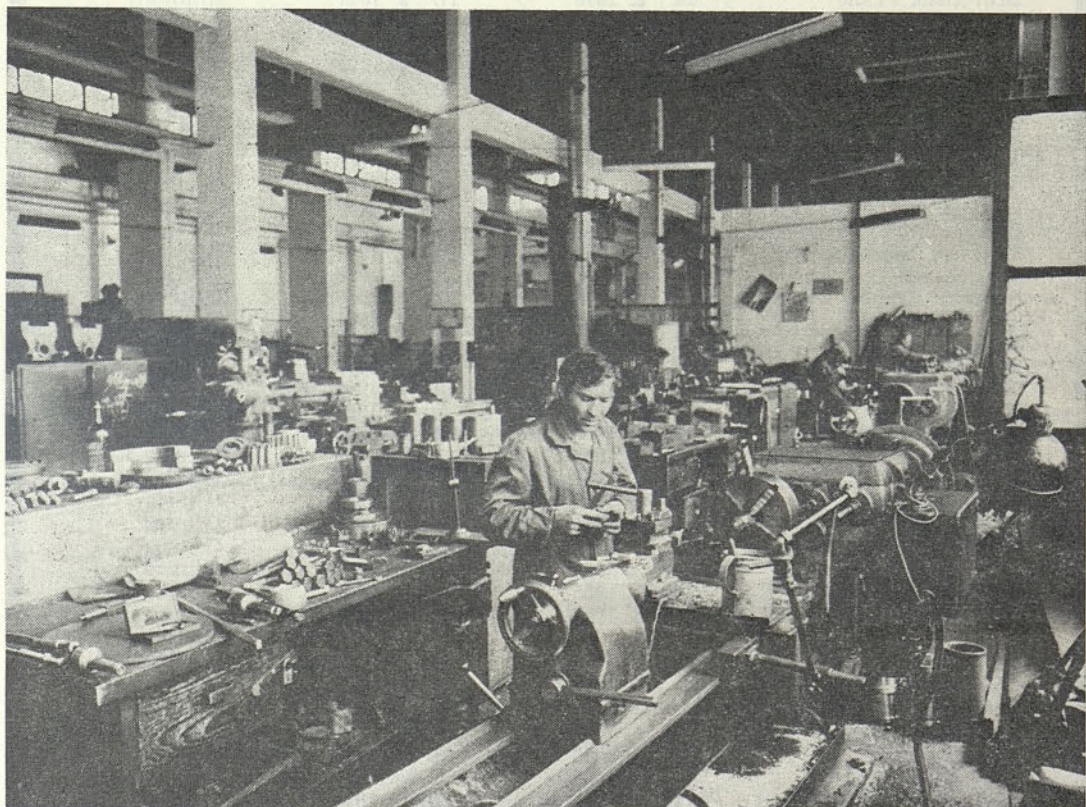
redom, je treba upoštevati in jih pravočasno uporabiti. Da bo vse to uresničeno, je odgovorno vodstvo krajevne skupnosti.

V pripravi na seje sveta krajevne skupnosti morajo njegovi člani v svojih zaselkih, hišnih svetih in okoliših opraviti vsaj neformalne razgovore, se posvetovati z občani itd. Svoja stališča mora svet na primeren način razložiti in jih primerno posredovati organom družbenopolitičnih organizacij v krajevni skupnosti, pomembnejšim, prizadetim ali zainteresiranim temeljnim organizacijam združenega dela, predvsem pa delegaciji.

Delegacija krajevne skupnosti se mora sestajati enako redno kot njen svet. O vseh vprašanjih, o katerih je delegacija razpravljala, mora obvestiti svet krajevne skupnosti; po potrebi mora seznaniti vse občane krajevne skupnosti. Preden delegacija razpravlja o določenem vprašanju, mora v zvezi z njim zbrati stališča, mnenja in predloge organiziranih subjektov krajevne skupnosti.

Delegacija mora svet krajevne skupnosti, vse občane v njej in družbenopolitične organizacije v krajevni skupnosti sproti obveščati o vseh fazah reševanja pomembnih vprašanj. Za to zadolži enega od delegatov, ki skrbi za obveščanje. Posebej je zadolžen tudi delegat, ki gre na zasedanje skupščine. Skupaj z delegatom — informatorjem — po odločitvi delegacije — poskrbi za najprimernejšo razširitev informacij.

Družbenopolitične organizacije predstavljajo sklenjen informacijski krog s svetom krajevne skupnosti in z njeno delegacijo; obveščajo svet in delegacijo o svojih stališčih, predlogih in zahtevah; razpravljajo o vprašanjih, ki jih sporočata svet in delegacija krajevne skupnosti; opravljajo javno razpravo po dogovoru s svetom in delegacijo, pri čemer ima posebno vlogo krajevna organizacija SZDL, ki zajema v svoje razprave vse organizirane sile in občane v krajevni skupnosti. Hkratna vloga družbenopolitičnih organizacij pa je vloga pospeševalca komunikacijskih procesov v krajevni skupnosti. Predvsem pa skrbijo za komunikacije med delegacijo in svetom

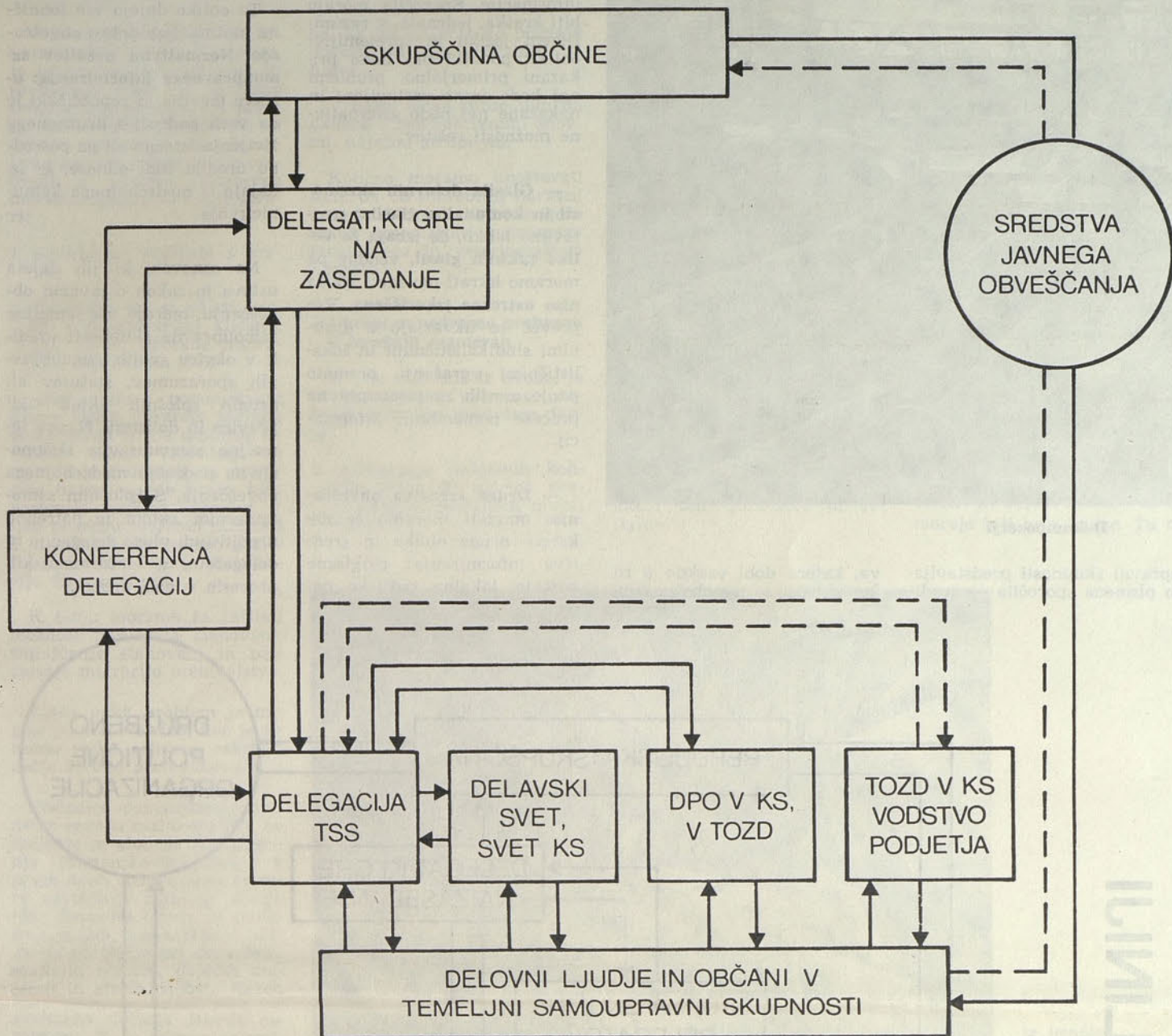

Strojna delavnica

Brez besed

Komuniciranje delegacije v temeljni samoupravni skupnosti

krajevne skupnosti, med delegacijo in družbenopolitičnimi organizacijami in med delegacijo ter občani v krajevni skupnosti.

Takšen način pa seveda ne more biti učinkovit, če temeljne organizacije združenega dela ne izpolnjujejo svojih dolžnosti. Dolžne so namreč obveščati svet in delegacijo krajevne skupnosti ter po potrebi tudi družbenopolitične organizacije v njej, o vseh zadevah, ki so skupnega pomena za temeljne organizacije združenega dela in za krajevno skupnost. V takšnih primerih se delegacija krajevne skupnosti posvetuje s temeljnimi organizacijami združenega dela in jih o svojem delu redno obvešča. Pomembna pa je tudi zveza med osnovno sindikalno organizacijo in krajevno organizacijo SZDL.

Z opisanim medsebojnim povezovanjem dobivajo občani in delovni ljudje v krajevni skupnosti nujno potrebne in ustrezne informacije, ki so pomembne za delegatsko odločanje, po več kanalih (komunikacijskih poteh):

— po delegatu — delegaciji, svetu krajevne skupnosti, v okviru družbenopolitičnih organizacij v krajevni skupnosti, v temeljnih organizacijah združenega dela, ki imajo zvezo s krajevno skupnostjo, v okviru društva in družbenih organizacij;

— neposredno iz skupščine občine in republike, pa njenih upravnih služb;

— iz sredstev javnega obveščanja — osrednjih, lokalnih in posebnih za obveščanje v krajevni skupnosti in združenem delu.

Temeljna organizacija združenega dela je temeljna skupnost, v kateri delovni ljudje združujejo delo. V temeljni organizaciji združenega dela uresničujejo delovni ljudje v združenem delu svoje temeljne samoupravne pravice in dolžnosti. Če naj delovni ljudje sami neposredno razpolagajo z rezultati svojega dela, hkrati pa prevzamejo odgovornost za organizacijo in učinkovitost proizvodnega dela, za dobro gospodarjenje z delovnimi sredstvi in dohodkom, morajo biti predvsem dobro informirani.

V temeljnih organizacijah združenega dela je današnji sistem komuniciranja prilagojen v mnogih primerih predvsem vodstvu (hierarhiji) delovne organizacije, ne pa samoupravnim organom, kot bi na prvi pogled pričakovali. Samoupravni mehanizem je običajno preslabo organiziran, da bi mogel iti v korak z iz-

redno dinamiko družbenih komunikacijskih procesov. Vodstvo in strokovne službe pa so operativno usposobljene za sprejem vseh pomembnih (dnevni) informacij. Vodstvo delovne organizacije tako, delno zaradi objektivnih (količina, zapletenost informacij itd.)

delno pa tudi zaradi subjektivnih (znanje, monopol vodstva) razlogov sprejema informacije, izvaja selekcijo teh in določa sistem komuniciranja v delovni organizaciji. Če si v taki situaciji zamislimo še delegacijo, vidimo, da bo njeno delo ob takšnih pogojih dokaj

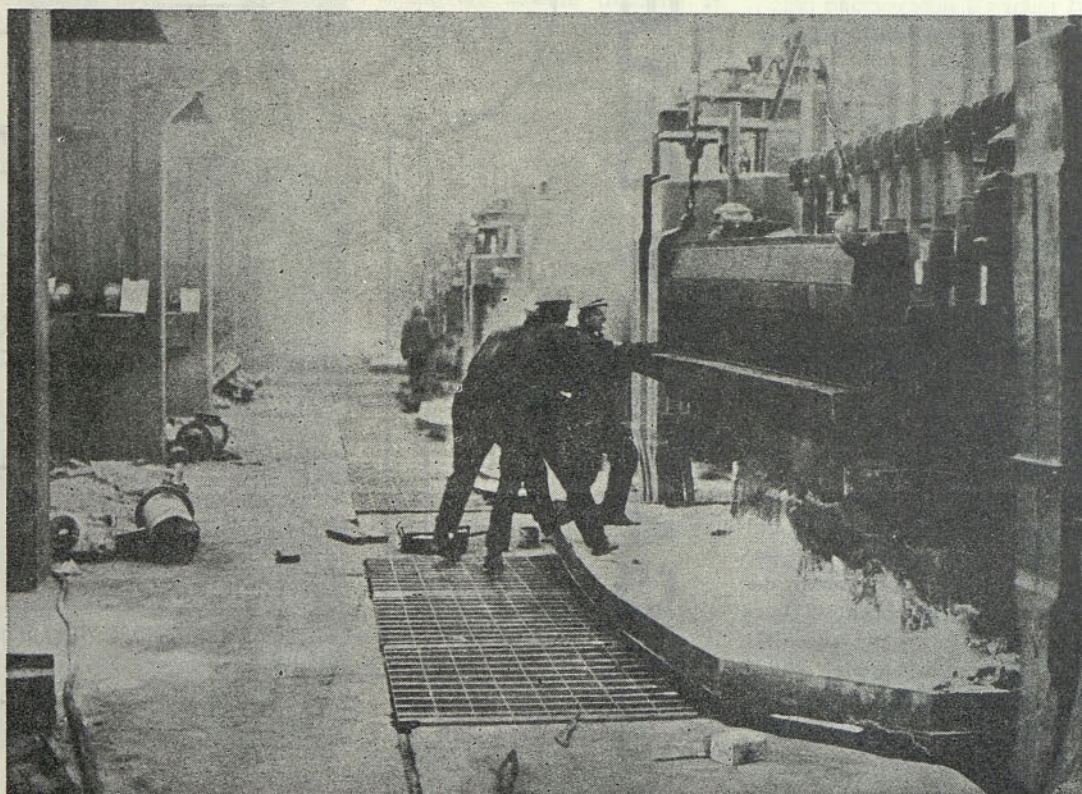
težko. Zato je nujno potrebno storiti korak naprej v izgradnji ustreznega sistema obveščanja, katerega glavni nosilci bodo samoupravni organi, delegacija in strokovne službe. Nadalje je treba v procesu komuniciranja in odločanja točno določiti vlog in odgovornosti tako, da bo vsak nosil polno odgovornost tudi za ustrežno obveščanje.

Za učinkovito funkcioniranje delegatskega sistema je pomembno razmerje med delavskim svetom temeljne organizacije združenega dela in delegacijo.

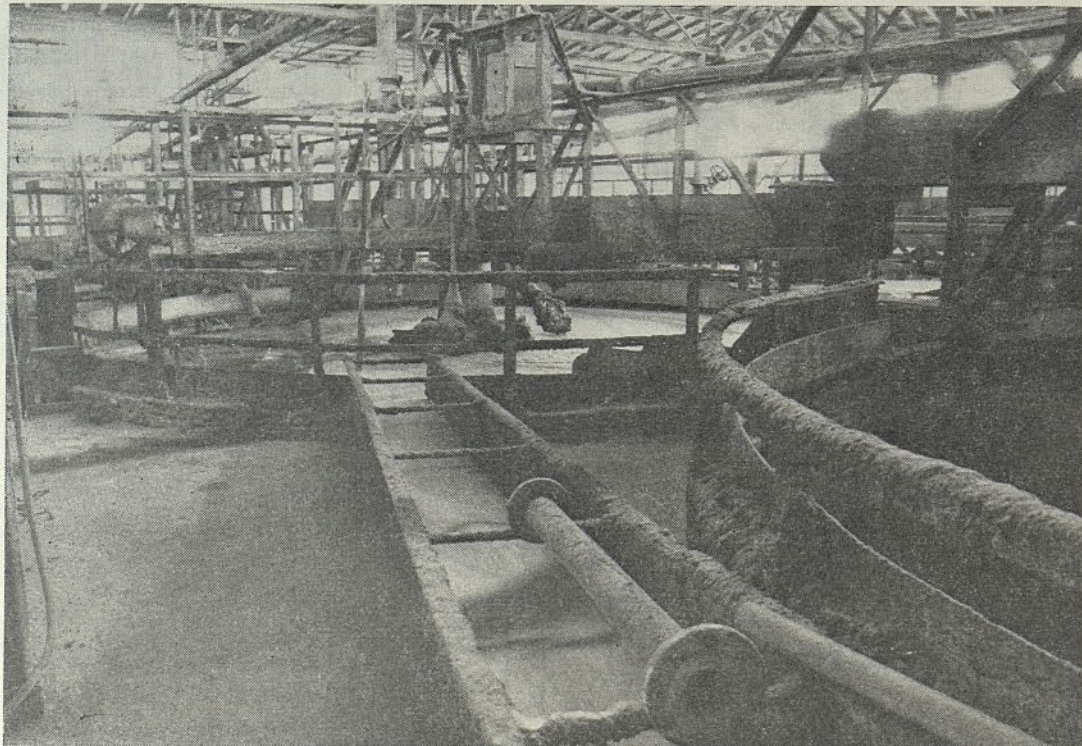
Delegacija se bo ob vseh najpomembnejših zadevah morala posvetovati z delovno skupnostjo, z vsemi delovnimi ljudmi. Na drugi strani pa je dolžnost delavskega sveta, da omogoči delegaciji polno sodelovanje pri sprejemanju vseh pomembnejših samoupravnih odločitev, da redno obvešča delegacijo o svojih interesih, mnenjih, stališčih, predlogih in odločitvah.

Pri vprašanih delitve dohodka (seveda ne gre za delitev dohodka v temeljnih organizacijah združenega dela, temveč na nivoju občine, republike) bo delegacija v več primerih v taki situaciji, da bo morala vprašati za stališče — poleg delovne skupnosti tudi delavski svet. To je mišljeno predvsem na delegacije dislociranih obratov, ki niso temeljne organizacije združenega dela in katerih delegacije o družbenoekonomskih vprašanjih gotovo ne morejo odloča-

(Nadaljevanje na 14. strani)

Iz Impola: prešarna

Dekompozerji

(Nadaljevanje s 13. strani)

upravni skupnosti predstavlja — gradiva, katera dobi vsakdo v roke ali pa so razobešana na

oglasni deski. Pri tem moramo poudariti, da oglasna deska ni posebno primeren način obveščanja in ga smemo uporabljati le za nekatere specifične informacije. Sporočila morajo biti kratka, jedrnata, v razumljivem jeziku in sprejemljivi obliki; podatki naj bodo prikazani primerjalno, problemi naj bodo jasno zastavljeni in nakazane naj bodo alternativne možnosti rešitev;

— Glasila delovnih skupnosti in komunalna glasila: ugotovimo lahko, da izhaja že veliko takšnih glasil, vendar pa moramo hkrati povedati, da ta niso ustrezno izkoriščena. Vse preveč se ukvarjajo z drobnimi sindikalističnimi in lokalističnimi vprašanji, premalo pa je v njih za samoupravne procese pomembnih informacij.

— Druga sredstva obveščanja: omeniti moramo še nekatere druge oblike in sredstva informiranja: razglasne postaje, lokalne radijske po-

staje, sredstva javnega obveščanja na sploh, računalnik itd.

Te oblike dajejo vse tehnične možnosti za dobro obveščanje. Normativna ureditev samoupravnega informiranja: ustava (zvezna in republiška) je na vseh področjih družbenega življenja izrecno ali pa posredno uredila tudi odnose, ki izhajajo iz medsebojnega komuniciranja.

Na osnovah, ki jih dajeta ustava in zakon o javnem obveščanju, morajo vse temeljne samoupravne skupnosti urediti v okviru svojih samoupravnih sporazumov, statutov ali drugih splošnih aktov tudi pravice in dolžnosti članov temeljne samoupravne skupnosti na področju medsebojnega obveščanja. S splošnim samoupravnim aktom je potrebno urediti tudi vlogo delegacije in delegatov v informacijskih procesih v naši družbi.

ti, ne da bi se posvetovale z delavskim svetom temeljne organizacije združenega dela.

Za pretakanje informacij med temeljno samoupravno skupnostjo, skupščino občine in republiško skupščino so tri možne poti:

— delegatska linija (temeljna samoupravna skupnost — delegacija temeljne samoupravne skupnosti — delegat, ki gre na zasedanje skupščine občine — občinska skupščina — skupina delegatov, ki bodo hodili na zasedanje republiške skupščine — republiška skupščina in obratno);

— sredstva javnega obveščanja - osrednja, pokrajinska in lokalna ter specializirana za obveščanje v temeljnih samoupravnih skupnostih (glasila, bilteni, razglasni sistem, oglasne deske, osebna pisma itd.);

— po družbeno-političnih organizacijah

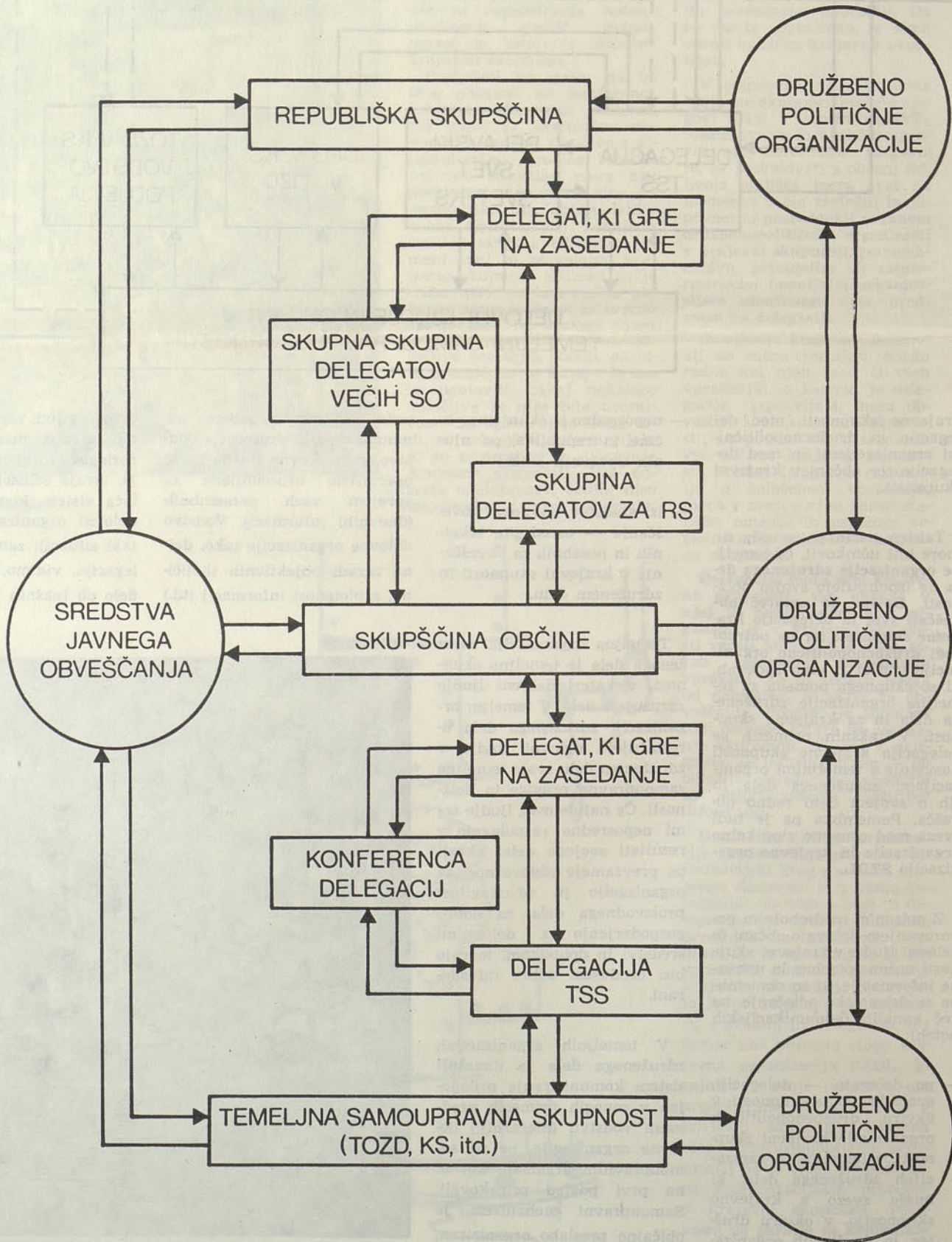
Problem, kateremu bo treba posvečati največ pozornosti, bo odnos med delegacijo, konferenco delegacij ali skupino delegatov in delegatom, ki bo na zasedanju skupščine zastopal stališča delegacije.

Sredstva informiranja:

— neposredne komunikacije; tu gre za zbore delovnih ljudi, sestanke samoupravnih organov, kolegijev in drugih organov v temeljni samoupravni skupnosti. Sem sodijo tudi delovni sestanki s skupinami delovnih ljudi in občanov. Delegacija bo morala pri tej obliki komuniciranja posebej paziti na racionalnost dela, pa na dobro pripravljanje sestankov.

— gradiva; pomemben vidik obveščanja v temeljni samo-

DELEGACIJE V DELEGATSKI LINIJI

PREHRANA PREBIVALSTVA OB IZREDNIH RAZMERAH

V izrednih razmerah, ob nevarnih ujmah, pa tudi v vojni, je prehrana eden od glavnih problemov; skrb za ustrezno prehrano je prisotna od prvega dne izrednih razmer vse do tistega trenutka, ko so odpravljene nastale posledice. Ob prehrani v izrednih razmerah moramo upoštevati dvoje stvari:

1. motnje pri preskrbi s hrano;
2. možnosti, da se okuži hrana z bolezenskimi klicami, pač zaradi uporabe higiensko neustreznih živil.

Občutnejše pomanjkanje hrane lahko povzroči otežena proizvodnja ali pa uničenje živilskih zalog. Vrh tega se zmanjšajo možnosti za transport hrane v iste kraje, kjer nastopijo izredne razmere. V tem primeru moramo računati z možnostjo, da je več poslopij za proizvodnjo in distribucijo živil uničenih.

K temu moramo še prišteti možnost porušanja stanovanj, zapuščanje stanovanj in precejšnjo migracijo prebivalstva.

Zlasti velik problem je migracija prebivalstva, ker je izredno težko s hrano oskrbeti večje število prebivalstva.

Posledice pomanjkanja hrane so seveda različne glede na trajanje in stopnjo pomanjkanja. Pomanjkanje hrane v prvih dneh elementarne nesreče zmanjšuje psihično kondicijo. Resnejše težave in posledice zaradi pomanjkanja hrane pa nastopijo pri dojenčkih, majhnih otrocih, doječih materah in starih osebah. Razen tega moramo misliti tudi na prehrano večjega števila ranjencev. V ta namen so večkrat potrebna tudi posebna živila, ki dajejo beljakovine, vitamine in rudninske snovi.

Ker je uporaba zdravstveno in higiensko neprimernih živil nevarna, moramo pač upoštevati, da so večkrat lahko okužena z bolezenskimi klicami in strupenimi snovmi. Pri elementarnih nesrečah je tudi možnost, da ljudje uporabljajo strupene rastline, zlasti go-

be, ki jih kajkrat ne poznajo dovolj, pa jih uporabijo za hrano.

V vojni lahko pride tudi do okužbe z radioaktivnimi snovmi, bojnimi strupi itd.

Končno moramo upoštevati tudi, da ob morebitni naravni katastrofi dostikrat ni mogoče takoj organizirati ustreznega sanitarnega in veterinarskega nadzora.

Ukrepi za ustrezno prehrano v izrednih razmerah

Kot je razvidno iz uvoda, je za zagotovitev ustrezne prehrane potrebno predvsem dvoja:

1. zagotovitev zadostnih količin hrane, ki ustreza prehrabnim potrebam prebivalstva;

rešuje svoje probleme in v največji meri izkorišča krajevne vire hrane. To je zlasti važno ob prekinitvi prometnih zvez.

Zato mora imeti vsaka občina svoj organ, ki v rednem

dr. Vera Ragaci

času opravi vse potrebne priprave, ob morebitnih izrednih razmerah pa organizira in skrbi za prehrano na prizadetem območju. Zato mora ta organ imeti tudi potrebno število strokovnjakov iz proizvodnje in prometa z živilom, gostinstva kakor tudi zdravstva in veterine.

upoštevati tudi možnost za krajevno pridobivanje hrane in njeno količino, poleg tega pa možnost za izkoriščanje prehranskih virov iz divje narave. Posebno važno je proučiti možnosti za uskladičenje hrane, kjer bo varna pred uničenjem in okužitvijo. Strokovni organ, ki se ukvarja s prehrano v izrednih razmerah, mora proučiti možnosti za izkoriščanje vseh prehrabnih objektov in način za improvizacijo najnujnejših, če se primeri, da so obstoječi objekti uničeni.

Posebno skrbno in smotrno je treba pripraviti organizacijo prehrane za isto skupino prebivalstva, ki migrira. Eden od najvažnejših problemov je tudi takojšnja organizacija prehrane za dojenčke, majhne otroke in doječe matere, ki ne morejo biti brez hrane. Tu ne

najprej pojavi pomanjkanje beljakovin. Govorimo o t. im. kalorično—proteinskem pomanjkljaju. Avitaminoze pa nastopajo pozneje ob dolgotrajnejšem pomanjkanju.

Po zaključkih Svetovne zdravstvene organizacije, človek ne more preživeti izgubo teže, ki bi presegala 40 do 50 odst. njegove idealne teže (se pravi teže, ki ustreza njegovi višini). Poleg specifičnih znamenj pomanjkljaja kalorij, beljakovin, vitaminov in mineralov v prehrani se pri pomanjkanju hrane hitro poveča obolevnost in smrtnost za drugimi boleznimi (predvsem dihal in prebavil). Kot smo že omenili, so prizadeti predvsem dojenčki, majhni otroci, doječe matere in nosečnice. Ugotovljeno pa je bilo med II. svetovno vojno, da žene na splošno boljše prenašajo lakoto kakor možje.

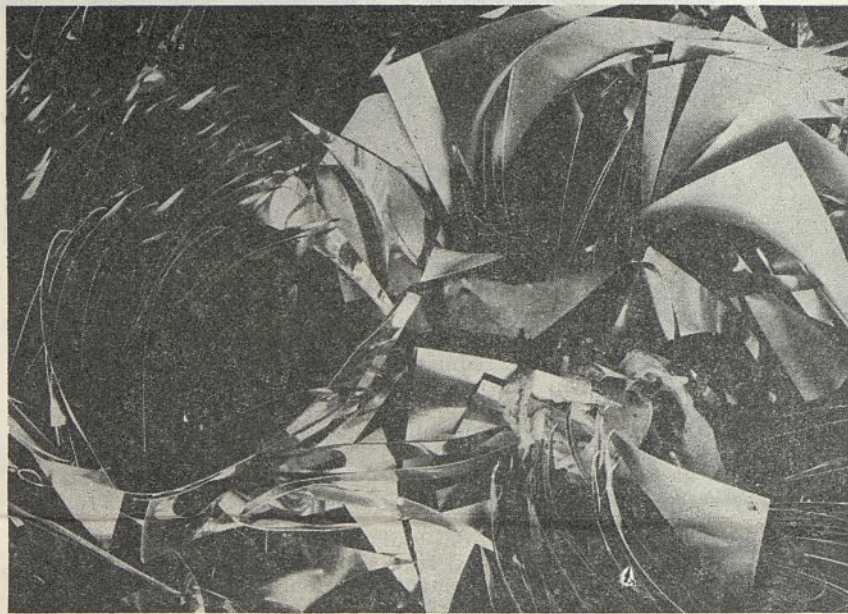
Med II. svetovno vojno je zelo dobro znan primer Anglije, ki je po strokovnih načelih tako uspešno racionalizirala prehrano, da je bilo zdravstveno stanje prebivalstva celo boljše kakor v mirnem času. Podobne izkušnje so imele tudi nekatere druge evropske dežele.

Vse te izkušnje nas učijo, da je za preprečevanje škodljivih posledic morebitnega pomanjkljaja hrane treba dobro pripraviti načrte za preskrbo s hrano po fizioloških potrebah posameznih kategorij prebivalstva.

Tu moramo upoštevati potrebe po kalorijah, beljakovinah, vitaminih in rudninskih snoveh, pri načrtovanju potreb po živilih pa znatne izgube posameznih snovi, ki lahko nastopijo pri uskladičenju in transportu.

Pri načrtovanju živilskih zalog priporoča Svetovna zdravstvena organizacija, da so uskladiščena tista živila, ki dajejo največ kalorij (žita, stročnice, oljarice, krompir in nazadnje zelenjava). V nekaterih primerih lahko uporabimo nekatere divje rastline za izvor vitaminov C in A. Za otroke, nosečnice in doječe matere je posebno važno uskladičenje mleka v prahu in po možnosti jajc v prahu, seveda pod strogim sanitarnim nadzorom. Upoštevati je treba, da bodo lahko nekatere skupine prebivalstva (ranjenci) potrebovali tudi dodatne vitamine v obliki pripravkov, kakor tudi mleko v prahu.

Pri vsaki naravni katastrofi ali vojni pomeni prvih nekaj dni »kritično obdobje«, katerega prebrodimo tem lažje, čimbolj organizirana in strokovno usposobljena je skupina, ki deluje v prvih dneh.

Iz Impola: skulptura

2. preprečevanje bolezni alimentarnega izvora.

Ta dva pogoja zahtevata dobro in pravočasno pripravo. Organizacija mora biti urejena tako, da vsako območje, kjer so izredne razmere, lahko

Zato je nujno potrebno, da imamo podatke o potrebah po hrani glede na strukturo prebivalstva v posameznih predelih, prav tako pa tudi podatke o nujno potrebnih rezenrvah hrane, ki morajo biti na razpolago. Seveda je potrebno

pride v pošte organizacija z dodatno preskrbo mleka za te skupine prebivalstva, kakor tudi organizacija posebnih kuhinj zanje. Ravno tako si je treba prizadevati tudi za oskrbo stacionarnih zdravstvenih ustanov.

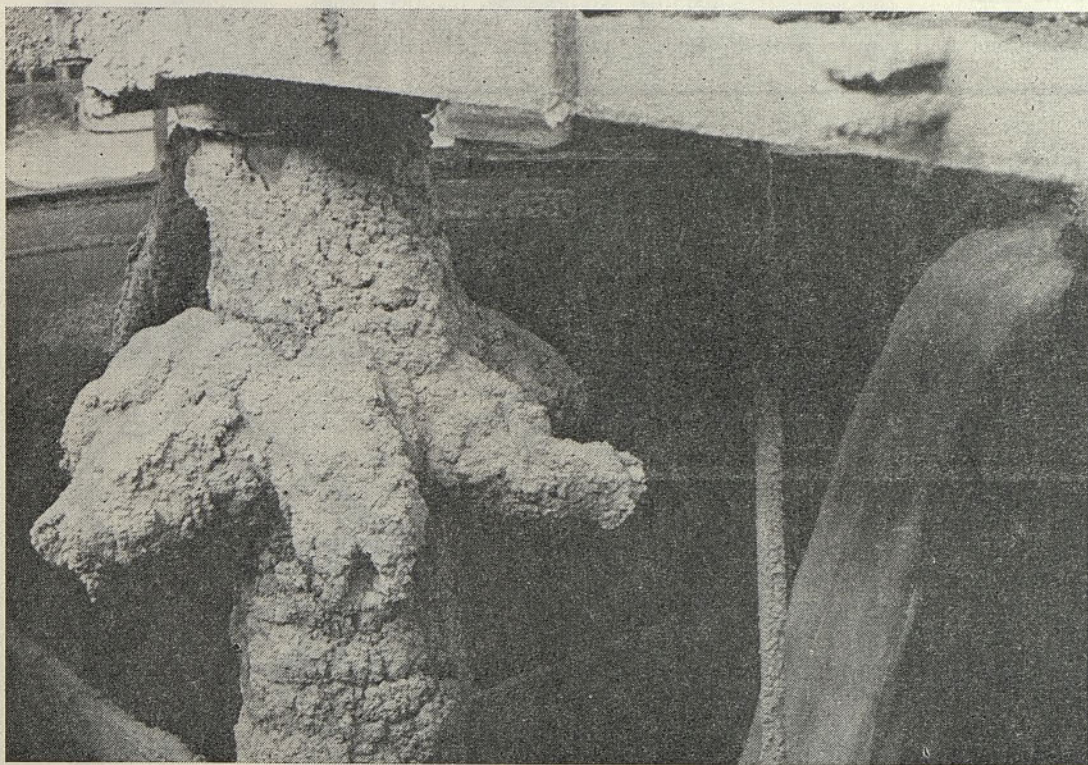
Za vse takšne primere je treba pripraviti tečaje za ljudi, ki ob naravnih katastrofah sodelujejo pri organizaciji prehrane.

Posebno važno je nadalje poučiti prebivalstvo o vseh problemih zaradi zavarovanja živil pred okužbo. Ravno tako je potrebno, da je prebivalstvo poučeno o racionalni uporabi hrane v izrednih razmerah kakor tudi o potrebnih zalogah hrane.

Vse te priprave morajo biti opravljene po določenem načrtu z največjo podporo družbenih organizacij (SZDL, RK, itd.).

Racioniranje prehrane

Izkušnje, ki smo si jih pridobili v II. svetovni vojni kakor tudi ob krajevnih katastrofah (lakota zaradi suše itd.), so nam pokazale, da se

Detajl iz dekompozervjev

VSEM OTROKOM ZAGOTOVITI MOŽNOSTI ZA CELODNEVNO BIVANJE OTROK NA NAŠIH ŠOLAH

Koncem minulega meseca je bila v veliki dvorani tovarne glinice in aluminija »BORIS KIDRIČ« prva konferenca SZDL Kidričevo, katere se je poleg številnih delegatov udeležil tudi sekretar izvršnega odbora občinske konference SZDL Ptuj Zvone MATEN. Po izvolitvi organov konference, kateri je predsedoval Ivo TEŽEK, ravnatelj osnovne šole Kidričevo, so bili podani referati, najprej o dosedanjem delovanju krajevnega odbora SZDL, nato je sekretar IO OK SZDL Ptuj govoril o vlogi socialistične zveze in o vrsti bližnjih nalog, ki čakajo to množično družbenopolitično organizacijo v naslednjem obdobju. Bojan Majcen, ki je bil delegat na IX. kongresu zveze so-

njoročnega programa krajevnega skupnosti od leta 1975 do 1980. Nakazanih je bilo vrsto zanimivih akcij v naslednjih petih letih na celotnem območju krajevnega skupnosti Kidričevo. Precejšnje zanimanje je povzročilo tudi izvajanje ravnatelja osnovne šole; govoril je o celodnevnom bivanju otrok v osnovni šoli. Ker je ta problem bil obravnavan tudi že na prejšnjih sejah članov ZK Dravsko polje in vodstev družbenopolitičnih organizacij, je ta zadeva bila večinoma presotnih delegatov jasnejša, kar se je pokazalo tudi v razpravi. Razprava je namreč bila o vseh podanih referatih in je bila povsem konkretna, nakazala pa je vrsto bodočih nalog.

skupno s krajevnimi odbori sproti reševale določene probleme na svojem območju, kar je doslej bilo oteženo, saj je skupni odbor SZDL Kidričevo imel preveč dela in zato marsikaterikrat določene zadeve niso bile rešene, kot bi morale biti in kot so to občani pričakovali. Med drugim je tovariš Klemenčič poudaril, da

lodnevnim bivanjem otrok v šoli, saj je tak način za nas sicer nekaj novega in kar je povsem razumljivo, zahteva vrsto priprav in prostorov. Tako bo potrebno urediti kuhinjo, v kateri bodo kuhali kosila za otroke, to pa bo seveda vezano tudi na večje stroške, čegar pa se starši najbolj bojijo. Ravnatelj šole je pri

TOMINC iz Apač. Enajstčlanski IO bodo sestavljali: Stanko MEŠKO kot predsednik, podpredsednik Milan MOJZER iz Njiverc, tajnik bo Gabriela RAJHER, učiteljica iz OŠ v Kidričevem, medtem ko bo blagajniške posle vodila Ančka VRABIČEVA, ki je sočasno tudi predsednica KO naselja Kidričevo I. Ostali člani so predsedniki terenskih odborov SZDL iz Apač, Njiverc, Kungote, Strnišča in Kidričevega I. in II. Kot predstavnik družbenopolitičnega zbora SO pa še Dragica JEZA iz Apač in Franc MEŠKO iz Kidričevega, ki je tudi sočasno član IO občinske konference SZDL Ptuj.

Ker so problemi v raznih krajih pač različni, bo tako sedaj najbolj prišlo do izraza reševanje »na samem kraju«. V novih terenskih odborih je vrsta novih in mladih ljudi, kar je vsekakor precejšnja poživitev dela v organizacijah SZDL na vseh območjih. Novo vodstvo konference in izvršilnega odbora SZDL je bilo zadolženo, da na podlagi podanih referatov in poznejše razprave pripravi sklepe, ki bodo poleg ostalega gradiva služili za konkretno izvrševanje določenih akcij na območju krajevnega skupnosti Kidričevo.

Trenutno potekajo priprave za izvedbo volitev za delegate samoupravnih interesnih skupnosti, ki bodo v delovnih organizacijah 6. decembra, v krajevnih skupnostih pa 8. decembra tega leta. Seveda bo tudi pozneje sledila vrsta konkretnih akcij, med katerimi bo logično potrebno posvetiti vso skrb in pozornost srednjoročnemu razvoju krajevnega skupnosti v naslednjih petih letih.

Prva konferenca SZDL v Kidričevem je za nami, pred nami pa vrsta aktualnih družbenopolitičnih akcij, v katerih je potrebna angažiranost prav vseh občanov krajevnega skupnosti in ne le članov odborov SZDL; glede na sestavo teh pa smo prepričani v bodoče uspehe!

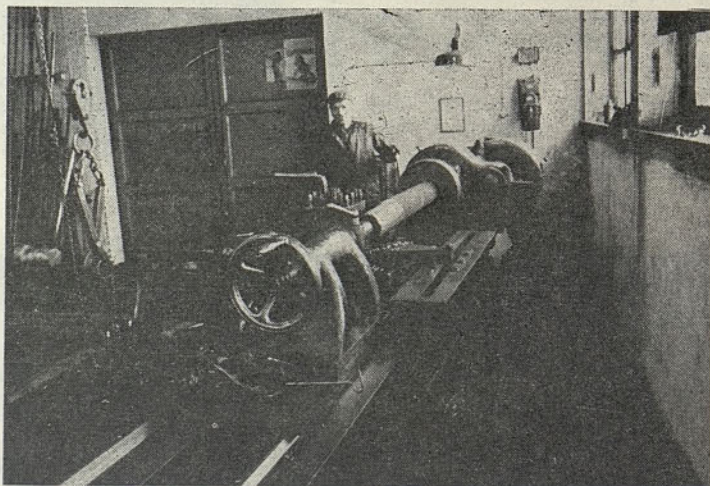
F. MEŠKO

Kip Borisa Kidriča v Kidričevem — delo Viktorja Gojkoviča, akademskega slikarja v Ptuj

cialistične mladine Slovenije, je govoril o položaju mladih danes in o njihovem vključevanju v aktivno družbenopolitično delo v vseh terenskih organizacijah SZDL Kidričevo, Kungota, Apače, Strnišče, Njiverc in Kidričevo, naselje II. Tajnik krajevnega skupnosti Matevž CESTNIK je bolj obširno govoril o izhodiščih sred-

Predsednik zbora delegatov krajevnega skupnosti Franc KLEMENČIČ je v svoji razpravi poudaril, da je potrebno v bodoče poživiti delo terenskih odborov socialistične zveze delovnega ljudstva. Kot je znano, delujejo sedaj na vseh območjih krajevnega skupnosti Kidričevo tudi terenske organizacije SZDL, ki bodo tako

Iz strojne delavnice

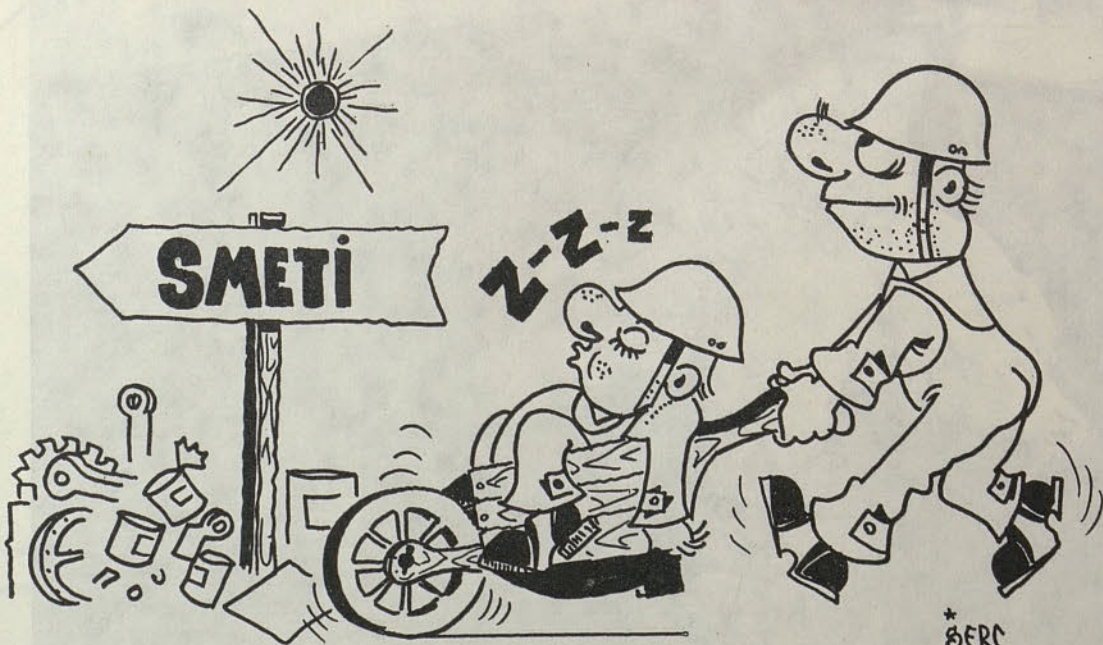
je pred prvo konferenco SZDL Kidričevo bila šesta redna seja sveta krajevnega skupnosti, na kateri so se seznanili o kontroli finančnega in materialnega poslovanja po službi družbenega knjigovodstva. Res je bilo ugotovljeno, da poslovanje sicer ni bilo povsem v skladu s posameznimi akti, da tudi še niso vsi potrebni akti sprejeti, da pa ni bilo popolnoma nič ugotovljenega o kakršnihkoli malverzacijah ali podobnem, kar so nekateri nepoučeni občani iznašali, pa vnašali določeno neresnično mnenje o pravilnem poslovanju. Tako je treba odločno in odkrito povedati vsem, da je vse poslovanje krajevnega skupnosti Kidričevo povsem pravilno in do se odločili čimprej, ko bo mogoče, odpraviti manjše pomanjkljivosti, predvsem pa čimprej urediti vse potrebne samoupravne akte.

Določena vprašanja so bila postavljena tudi v zvezi s ce-

tem poudaril, da bo naša družba brez dvoma pomagala takim družinam, ki bremena ne bi zmogle, saj ne bi bilo prav, da bi to varstvo bilo omogočeno le nekaterim otrokom, medtem ko drugi, siromašnejši, enakih pogojev in pravic ne bi imeli.

O vsem bodo potrebni konkretni pogovori s starši, saj so oni najbolj pristojni za tako odločitev; na vsak način pa je treba podpreti vsa prizadevanja v tej smeri, da bo to v Kidričevem čimprej uvedeno, saj ima prav Kidričevo trenutno zelo dobre pogoje za celodnevno bivanje otrok v šoli.

Po razpravi so izvolili predsednika konference SZDL Kidričevo, namestnika in ves izvršilni odbor konference SZDL. Tako je bil po predhodnem evidentiranju za predsednika konference izvoljen Franček KRAJNC iz Kidričevega, za namestnika pa Maks

Brez besed

IZDAJA CENTRALNI DELAVSKI SVET
TOVARNE GLINICE IN ALUMINIJA »BORIS KIDRIČ«
KIDRIČEVO

Uredniški odbor:

Fran Vrlič — predsednik, člani: Konrad Rižner, Stojan Kerbler, dipl. ing., Doroteja Puž, dipl. lur., Janez Sukič in odgovorni urednik tovarniškega časopisa Stane Tonejc, dipl. ing.

Tisk: ZGP Pomurski tisk, TOZD Tiskarna, Murska Sobota
Člani kolektiva in upokoenci dobivajo list brezplačno.
Rokopisov in slik ne vračamo.